

खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना प्रतिवेदन कोटदरबार गाविस

तनहुँ
जिल्ला



तयार गर्ने

गाउँ विकास समितिको कार्यालय, कोटदरबार

तयार गरिएको मिति : २०७२/०५/३०

गाउँ विकास समिति स्तरीय
खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता
योजना अद्यावधिक प्रतिवेदन

कोटदरबार

तनहुं

२०७२

विषय सूची

पृष्ठ नं.

१.	परिचय	१
	१.१ पृष्ठभूमि	१
	१.२ उद्देश्य	२
	१.३ विधि	२
	१.४ सिमितता	३
२.	गाउँ विकास समितिको संक्षिप्त जानकारी	३
	२.१ अवस्थिति, सिमाना तथा प्रशासनिक विभाजन	३
	२.२ क्षेत्रफल तथा भूउपयोग	४
	२.३ जनसंख्या, घरधुरी र जातजाती	४
३.	खानेपानीको अवस्था	५
	३.१ गाविसको खानेपानीको तुलनात्मक अवस्था	५
	३.२ खानेपानीको विद्यमान अवस्था	५
४.	स्वास्थ्य र सरसफाइको तुलनात्मक अवस्था	६
५.	गाविसको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना कार्यान्वयन तथा संशोधित कार्य योजना	७
६.	जलवायु परिवर्तन अनुकुलन तथा विपद् जोखिम न्यूनिकरण	८
७.	गाविसमा संचालन गरिने अन्य क्रियाकलापहरू	११
	अनुसूचीहरू	१२
	अनुसूची-१: प्रत्येक वडाको जनसंख्याको विवरण	१२
	अनुसूची-२: घरधुरी तथा जातीय समूदाय सम्बन्धी अध्यावधिक तथ्यांक	१२
	अनुसूची-३: खानेपानीको तुलनात्मक अवस्था	१५
	अनुसूची-४: पानीको स्रोत संबन्धी विवरण	१९
	अनुसूची-५: विद्यमान पोखरीहरूको अवस्था	२४
	अनुसूची-६: खानेपानीको सुविधास्तर निर्धारण	२४
	अनुसूची-७: आ.व. २०७०/०७१ सम्म सम्पन्न भएका २७ योजनाहरू र प्रयोगमा रहेका स्रोतहरू एवम् उक्त योजनाहरूको हालको अवस्था	२७

अनुसूची-८: निर्माणाधिन खानेपानी योजनाहरूको विवरण	२९
अनुसूची-९: उप-स्वास्थ्य चौकी संग लिईएको तथ्यांक	३०
अनुसूची-१०: विद्यालयको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था	३०
अनुसूची-११: सार्वजनिक संघ संस्थाहरूको वर्तमान खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था	३२
अनुसूची-१२: टोलहरूको विद्यमान खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था	३३
अनुसूची-१३: खुल्ला दिसा मुक्त पछिको गतिविधिको सहयोगमा गाविसस्तरको पहुँचको अवस्था	३६
अनुसूची-१४: वडास्तरीय तर्जुमा गरिएका खानेपानी योजनाहरूको विवरण	३७
अनुसूची-१५: गाविस स्तरीय तर्जुमा गरिएका खानेपानी योजनाहरूको विवरण र लागत	४०
अनुसूची-१६: गाविस स्तरीय पूर्ण सरसफाइ रणनीतिक योजना	४२

यस भित्र प्रयोग गरिएका सक्षिप्त रूपहरू:

आर. भि. टि.	रिजर्वायर टंकी
आ. व.	आर्थिक वर्ष
उ. मा. वि.	उच्च माध्यमिक विद्यालय
किमि	किलोमिटर
क्र.सं.	क्रम संख्या
खा. पा.	खानेपानी
खा. पा. यो.	खानेपानी योजना
गाविस	गाउँ विकास समिति
जि. आई.	ग्याल्भनाइज्ड आइरन
जि. वि. स.	जिल्ला विकास समिति
नि. मा. वि.	निम्न माध्यमिक विद्यालय
ने. रु.	नेपाली रुपैया
नं.	नम्बर
प्रा. वि.	प्राथमिक विद्यालय
मा. वि.	माध्यमिक विद्यालय
वि. सं.	विक्रम सम्बत
स. स. यो.	सरसफाइ योजना
सि. सि.	कलेक्सन च्याम्बर
VWASH	Village Water, Sanitation and Hyigene
VWASHCC	Village Water, Sanitation and Hyigene Coordination
Committee	
WWASHCC	Ward, Water, Sanitation and Hyigene Coordination
Committee	
WCF	Ward Citizen Forum

१. परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपाल सरकारको सन् २०१७ सम्ममा सबैलाई खानेपानी र सरसफाइ सुबिधा पुऱ्याउने लक्ष्य हासिल गर्ने दिशामा सहयोग गर्दै स्थानीय निकायहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले नेपाल सरकार र फिनल्याण्ड सरकारका बीच पश्चिमाञ्चल तथा मध्य पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रका गरी चौध वटा जिल्लाहरूमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता कार्यक्रम सञ्चालनको लागि द्विपक्षिय सम्झौता भए बमोजिम पश्चिम नेपाल ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाइ परियोजना सन् २००८ देखि २०१३ अवधिको पहिलो चरण सफलतापूर्वक सम्पन्न गरी सन् २०१३ देखि २०१८ सम्मको अवधिको लागि दोस्रो चरण आरम्भ भएको छ ।

यस सन्दर्भमा समुदायले सहभागितात्मक रूपमा तर्जुमा गरेको योजनाले मात्र समुदायका वास्तविक आवश्यकताको पहिचान गर्न सक्दछ र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा गरिने बाह्य सहयोग वास्तविक आवश्यकता भएको वर्गमा पर्दछ जसले स्थानीय सरकारको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने क्षमतालाई विकास गरी सन् २०१७ को नेपाल सरकारको लक्ष पुरा गर्न सहयोग गर्दछ भन्ने मान्यतालाई अंगीकार गरी परियोजनाको पहिलो चरणमा विभिन्न ५२ वटा गाविसको गाउँस्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना र एउटा नगरपालिकाका वडाहरूको वडास्तरीय योजना तर्जुमामा सहयोग गरिएको थियो ।

यस परिप्रेक्ष्यमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनामा तर्जुमा भएका क्रियाकलापहरू कार्यान्वयन गर्नको लागि परियोजनाले पहिलो चरणमा पर्याप्त आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गरायो जसको फलस्वरूप: खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताको क्षेत्रमा उक्त गाविसहरूमा आमूल परिवर्तन भएको छ ।

परियोजनाको दोस्रो चरणको परियोजना दस्तावेजले वास्तविक रूपमा सेवाविहीन, जसले हालसम्म खानेपानी कार्यक्रमको लागि कुनै पनि बाह्य सहयोग प्राप्त गरेका छैनन् त्यस्ता क्षेत्रमा मात्र परियोजनाको सहयोग केन्द्रीत गर्ने निर्देश गरे बमोजिम परियोजनाको सहयोग विस्तारको लागि थप दुर्गम तथा सेवाविहीन गाविसहरू छनौट गरी सोहि बमोजिमको योजना तर्जुमा गरी सहयोग गर्ने भन्ने उल्लेख भएको छ । यसका साथै परियोजनाको पहिलो चरण सम्पन्न भएका गाविसहरूबाट क्रमशः परियोजनाको सहयोगको बहिर्गमन गर्दै जानको लागि समेत उक्त गाविसहरूको हालको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको वस्तुस्थिति अद्यावधिक गर्नु आवश्यक देखिएको साथै परियोजनाको बहिर्गमन पश्चात समेत गाविसले सेवा पुग्न बाँकी रहेका क्षेत्रमा अतिरिक्त स्रोतको खोजी गरी वा आफ्नै स्रोत परिचालन गर्न समेत अद्यावधिक खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाको आवश्यकता पर्ने भएकोले समेत पहिलो चरणमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना तर्जुमा भएका सबै गाविसहरूमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना अद्यावधिक गर्नु वाञ्छनीय देखिएकोले खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना अद्यावधिक कार्यमा सहजीकरण गर्ने जिल्ला विकास समिति, जिल्ला प्राविधिक कार्यालय जस अन्तर्गतको जिल्ला खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता इकाइ र गाउँ विकास समिति समेतलाई उक्त कार्यको लागि सहयोगी दस्तावेजको रूपमा तयार गरिएको गाउँ विकास समिति स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा

स्वच्छता योजना अद्यावधिक गर्ने निर्देशिका(VWASH Plan Updating Guidelines) वमोजिम यो प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

१.२ उद्देश्य

गाउँस्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना अद्यावधिक कार्यको समग्र उद्देश्य गाउँ विकास समितिलाई स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली, २०५६ को दफा (६५) ले प्रत्येक स्थानीय निकायलाई आफ्नो सिमाक्षेत्र भित्र सञ्चालन हुने विकास निर्माण कार्य जनमुखी, सहभागितात्मक, प्रभावकारी, सुव्यवस्थित र दीगो प्रतिफल दिने गरी सञ्चालन गर्न आवधिक गाउँ विकास योजना तयार गरी सोही योजना अन्तर्गतका आयोजनाहरूलाई प्राथमिकताको आधारमा सञ्चालन गर्न निर्देशित गरे वमोजिम अद्यावधिक गाविस खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना तयार गरिएको छ ।

यसका अतिरिक्त यस कार्यका खास उद्देश्यहरू निम्न वमोजिम रहेका छन्:

- गाउँ विकास समितिको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण गरी सबैका लागि खानेपानी र सरसफाइ सुविधा उपलब्ध गराउन अब आवश्यक पर्ने स्रोतको पहिचान गर्नु,
- गाविस क्षेत्रभित्र सेवाविहीन, सेवा प्राप्त र सुविधा स्तरोन्नती गर्नुपर्ने समुदायको पहिचान गरी प्राथमिकिकरण गर्ने र सोहि वमोजिम स्रोतको विनियोजन गर्ने,
- गाविसको पूर्ण सरसफाइको रणनीतिक योजना तर्जुमा गर्ने र सोहि वमोजिम कार्यक्रमहरू तय गर्ने,
- जलवायु परिवर्तनबाट खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा पर्न गएका तथा भविष्यमा पर्न सक्ने असरहरूको वारेमा अध्ययन गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरण र जलवायु परिवर्तन अनुकुलनका क्रियाकलापहरू पहिचान तथा तर्जुमा गर्नु,
- पश्चिम नेपाल ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाइ परियोजनाको दोस्रो चरणको अवधारणा वमोजिम उक्त गाविसमा परियोजनाको सहयोगको स्तर निर्धारण गरी सोहि वमोजिम कार्ययोजना तयार गर्ने कार्यमा सहयोग गर्नु रहेको छ ।

१.३ विधि

गाउँस्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना अद्यावधिक कार्यको लागि निम्न वमोजिमको क्रियाकलाप गरिएको थियो ।

क्र.सं.	क्रियाकलापको नाम	समयाबधी	कैफियत
१	सहजकर्ताको तालिम तथा विद्यमान खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाको डेस्क अध्ययन कार्य	७ दिन	जिल्लास्तरमा
२	गाविसस्तरीय अद्यावधिक कार्यशाला	१ दिन	गाविसस्तरमा
३	वडास्तरीय कार्यको लागि तयारी	३ दिन	गाविसस्तरमा
४	वडास्तरीय तथ्यांक अद्यावधिक कार्यशाला	९ दिन	वडास्तरमा
५	तथ्यांकको प्रारम्भिक विप्लेशण तथा योजना तर्जुमा पूर्व तयारी	८ दिन	गाविसस्तरमा
६	गाविसस्तरीय योजना तर्जुमा कार्यशाला	२ दिन	गाविसस्तरमा

उपरोक्त क्रियाकलापहरूमध्ये सहजकर्ताको तालिम व्यवस्थापन र प्रतिवेदन लेखन कार्यको संयोजन जिल्ला विकास समितिले गरेको छ भने बांकी क्रियाकलापहरू सहजकर्ताको सहयोगमा गाउँ विकास समिति/VWASHCC र वडा नागरिक मञ्चले आयोजना गरेका थिए ।

समग्र अद्यावधिक कार्यको अगुवाई गाविसले गरेको थियो जसको लागि गाविसलाई आवश्यक सहयोग गर्न जिल्ला विकास समितिले एकजना सामाजिक र एकजना प्राविधिक कर्मचारी उपलब्ध गराएको थियो ।

१.४ सिमितता

यस खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना, जिल्लाको यस क्षेत्रको विकासको निम्ति पूर्णरूपमा सहयोगी रहेपनि यसका आफ्ना केही सीमितताहरू रहेछन्:

- अपभ्रष्ट आउनसक्ने तत्कालिन आवश्यकताहरूको प्राथमिकिकरण
- पर्याप्त बजेट विनियोजनमा न्यूनता
- प्राथमिक तहको तथ्याङ्कको सहज उपलब्धता
- राजनैतिक स्थिरता एवं स्थानीय सरकार तथा सुशासन
- पर्याप्त प्राविधिक तथा प्रशासनिक कर्मचारीको खटनपटन
- दातृ राष्ट्र तथा संघ, संस्थाहरूको सहयोगको सुनिश्चितता एवं निरन्तरता
- राजनीतिज्ञ तथा योजनाकारहरूको दूरदृष्टि

२. गाउँ विकास समितिको संक्षिप्त जानकारी

२.१ अवस्थिति, सिमाना तथा प्रशासनिक विभाजन

जिल्लाको सदरमुकाम दमौलीबजार देखि करीब ५६ किमि (पृथ्वीलोकमार्ग खैरेनीटार हुँदै, श्रोत: गुगल) दक्षिण पश्चिममा यस गाउँ विकास समिति रहेको छ । यसको पूर्वमा काहुँ शिवपुर र राम्जाकोट गाविसहरू, पश्चिममा रिसिङ रानी पोखरी र राम्जाकोट गाविसहरू, उत्तरमा जामुने गाविस र दक्षिणमा राम्जाकोट गाविस पर्दछन् । राजनैतिक विभाजनका हिसाबले यो गाउँ विकास समिति जिल्लाको निर्वाचन क्षेत्र नं. २ र इलाका नं. ८ अन्तर्गत रहेको छ । ५४ वटा टोल/बस्ति हरूमा विभाजित यस गाउँ विकास समितिको प्रशासनिक कार्य वडा नं. ४ स्थित गाउँ विकास समितिको कार्यालयबाट हुँदै आएको छ ।

तनहुं जिल्ला



२.२ क्षेत्रफल तथा भूउपयोग

भिरालो धरातलीय स्वरूपले बनेको यो गाउँ विकास समितिको कूल क्षेत्रफल करिब ४३.९८ वर्ग किलोमीटर रहेको छ । यस गाउँ विकास समितिको भूउपयोग स्थिति देहायबमोजिम छ :

कुल कृषियोग्य भूमि	: ६५ %
जंगल क्षेत्र	: ३० %
खोलानाला, आवास तथा अन्य क्षेत्र	: ५ %

(श्रोत: गाविस पार्श्व चित्र २०६८)

२.३ जनसंख्या, घरधुरी र जातजाती

यस गा.वि.स.को, जातजातीको बसोवासको स्थिति हेर्दा विविधता रहेको पाईन्छ । वडा भेला, घरधुरी सर्वेक्षण अध्ययनबाट आएको तथ्याङ्क अनुसार हाल यस गाविसमा कुल १,०१५ घरधुरी रहेका छन ।

यस गाविसको कूल जनसंख्या (प्रक्षेपित) ५,५६७ मध्ये महिलाको जनसंख्या ३,२५६ अर्थात ५८.४९ % र पुरुषको २,३११ अर्थात ४१.५१ % रहेको छ । आदिवासी जनजातीको बाहुल्यता रहेको यस गाविसमा आदिवासी जनजातीको ८०.६९ %, दलितको १३.६० % र अन्य जातजातीको ५.७१ % घरधुरी रहेको छ । विस्तृत विवरण अनुसूची- १ र २ मा दिइएको छ ।

यस गाविसमा एउटा मा.वि., २ वटा नि.मा.वि, ६ वटा प्राथमिक विद्यालय, ३ वटा बाल विकास केन्द्रहरू र ३ वटा बोर्डिङ स्कूलहरू रहेका छन् भने २ वटा सेवामूलक कार्यालयहरू उप स्वास्थ्य चौकी १ र गाविसको कार्यालय १ रहेका छन् ।

३. खानेपानीको अवस्था

३.१ गाविसको खानेपानीको तुलनात्मक अवस्था

यस गाविसका जम्मा १०१५ घरधुरी मध्ये खानेपानी सेवा प्राप्त घरधुरी ५४७ अर्थात ५३.८९ % र सेवाबाट बञ्चित घरधुरी ४६८ अर्थात ४६.११ % रहेको छ । जस मध्ये योजनाको धाराबाट पानी खाने ६४.६३ %, कुवाको खानेपानी प्रयोग गर्ने घरधुरी २१.३८ %, ढुंगेधाराको खानेपानी प्रयोग गर्ने ६.६० % र खोला, नदीको खानेपानी प्रयोग गर्ने ७.३९ % रहेको छ । यसको विवरण अनुसूची-३ मा दिइएको छ ।

पानीको स्रोत सम्बन्धी विवरण : यस गाविसमा कूल १४५ वटा खानेपानीका स्रोतहरूको पहिचान गरि मापन गरिएको छ । जस मध्ये सबै भन्दा धेरै वडा नं ४ मा २९ वटा र सबै भन्दा थोरै वडा नं ५ मा एउटा मात्र पहिचान गरि मापन गरिएको छ । न्यूनतम बहाब मापन, धुपाल्दी तल्लो मूल वडा नं ९ को ०.००२ लि. प्र से र अधिकतम बहाब मापन वेल डाडा पानी मूल वडा नं ६ को १.३३ लि प्र से रहेको छ । विस्तृत विवरण अनुसूची-४ मा दिइएको छ ।

त्यसै गरि गाविसका ६ वटा वडाहरूमा कूल ८ वटा पोखरीहरू भएको तथ्यांकले देखाउँछ । सबै पोखरीहरू माटो बाट मात्र बनेका छन् । एउटा पोखरी घरायसी प्रयोजनको लागि र बाँकी ७ वटा जनावरको प्रयोगको लागि बनाईएको देखिन्छ । सबै पोखरीको अवस्था नराम्रो देखिन्छ । यसको विवरण अनुसूची-५ मा दिइएको छ ।

३.२ खानेपानीको विद्यमान अवस्था

सुबिधास्तर वर्गिकरण गर्दा ५४ वटा टोल मध्ये पानी थाप्ने स्थान ६२ वटा रहेका छन् । ति मध्ये ३२ वटा (५९.६२ %) पानी थाप्ने स्थानको अवस्था राम्रो, ५ वटा (८.०६ %) को अवस्था औसत, ४ वटा (६.४५ %) को अवस्था नराम्रो र बाँकी २१ वटा (३३.८७%) को अवस्था धेरै नराम्रो रहेको छ । विस्तृत विवरण अनुसूची-६ मा देखाइएको छ ।

आ.व. २०७०/०७१ सम्म सम्पन्न भएका २७ योजनाहरू र प्रयोगमा रहेका स्रोतहरू एवम् उक्त योजनाहरूको हालको अवस्था अनुसूची-७ को तालिकामा देखाइएको छ । जस मध्ये ३ वटा योजनाको

भौतिक अवस्था राम्रो, २१ वटाको सन्तोषजनक र बांकी ३ वटाको नराम्रो देखिन्छ । विभिन्न समयमा सम्पन्न भएका सबै योजनाहरू ग्राभिटी प्रणालीका रहेका छन् । २४ वटा योजनामा खानेपानी सुरक्षा योजना लागु गर्नु पर्ने, ६ वटा योजनामा पानीको शुद्धिकरण प्रणाली थप गर्नु पर्ने, ७ वटामा पानीको मात्रा थप गर्नु पर्ने, १४ वटामा गुणस्तर सुधार गर्नु पर्ने, १६ वटा योजनामा स्रोत संरक्षण गर्नु पर्ने र सबैमा पाईप लाईन र अन्य संरचना मर्मत गर्नु पर्ने देखिन्छ । हाल यस गाविसमा ३ वटा खा.पा.यो. निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको देखिन्छ । विस्तृत विवरण अनुसूची-८ मा देखाइएको छ ।

४. स्वास्थ्य र सरसफाइको तुलनात्मक अवस्था

गाउँ स्तरिय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना अध्यावधिक गर्ने सिलसिलामा स्थानीय स्वास्थ्य चौकी संग लिईएको तथ्यांक अनुसार ५ वर्ष भन्दा मुनीका बच्चाहरूको पोषणको अवस्था सामान्य रहेको देखिन्छ । भाडापखाला सम्बन्धी उपचार गरिएका ५ वर्ष मुनिका बच्चाहरूको कूल संख्या १८९ मध्ये १४१ जनाको उप स्वास्थ्य चौकीबाट उपचार गरिएको र ४८ जनाको मातृ शिशु कार्यकर्ताबाट उपचार गरिएको देखिन्छ । एक जना पुरुषमा मात्र कुपोषण पाईएको र भिटामिन ए तथा अन्य खनिज तत्वको कमी ९३ जना महिला र ५७ जना पुरुषमा भेटिएको तथ्यांकले देखाउँछ । विस्तृत विवरण अनुसूची-९ मा देखाईएको छ ।

यस गाविसका टोलहरूको विद्यमान सरसफाइ तथा स्वच्छताको तथ्यांक हेर्दा कूल १,०१५ घरधुरी मध्ये ८९३ (८७.९८ %) घरमा पक्की चर्पी, २ (०.२०%) घरमा अस्थायी चर्पी र बांकी १२० (११.८२%) घरमा चर्पी नभएको तथ्यांकले देखाउँछ ।

१२ वटा सरकारी (सामुदायिक) विद्यालय र ३ वटा संस्थागत विद्यालय रहेको यस गाविसमा २ वटा संस्थागत विद्यालयको आफ्नो भवन छैन । विद्यार्थी संख्या छात्रा ७४३, छात्र ६६९ गरी जम्मा १४१२ र शिक्षिका ५०, शिक्षक ४० गरी जम्मा ९०, विद्यार्थी, शिक्षकको कूल संख्या १,५०२ रहेको छ । १५ वटा विद्यालयहरू मध्ये ५ वटामा मात्र खानेपानी प्रणाली छ र सबैमा खानेपानी प्रयाप्त छ । त्यसै गरी फोहर फाल्ने खाडल ६ वटा विद्यालयमा छ र फोहर पानीको निकास ४ वटामा मात्र छ भने पानी शुद्धिकरणका लागि घरेलु विधि कुनै पनि विद्यालयले अपनाएको देखिदैन । ११ वटा विद्यालयमा शौचालय छ । ८ वटामा छात्रा र छात्रको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय छ भने ३ वटामा एउटै छ । त्यस्तै भिन्न क्षमता भएकाहरूको पहुँच योग्य शौचालय कुनै पनि विद्यालयमा छैन । शौचालय भएका विद्यालय मध्ये एउटा विद्यालयमा शौचालय संख्या र आकार प्रयाप्त छैन । विस्तृत विवरण अनुसूची-१० मा देखाईएको छ ।

सार्वजनिक संघ संस्थाहरूमा भएको खानेपानी तथा सरसफाइको सुविधा संबन्धमा, प्राप्त तथ्यांक बमोजिम यस गाविसमा २ वटा संघ संस्थाहरूमध्ये दुवैको आफ्नो भवन छ । खानेपानीको सुविधा, साबुन पानीले हात धुने स्थान र शौचालयको सुविधा कुनैमा पनि छैन । फोहर ब्यवस्थापनको अभ्यास, खाल्डोमा फाल्ने रहेको छ । विस्तृत विवरण अनुसूची-११ मा देखाईएको छ ।

सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था: गाविसको जम्मा १,०१५ घरधुरी मध्ये ८९३ घरधुरीमा पक्की शौचालय, ७१ घरधुरीमा बायोग्यास जडान भएको, २५६ घरधुरीमा सुधारिएको आधुनिक चुलो, ५५६ घरधुरीमा भाँडा सुकाउने चांग, २५८ घरधुरीमा फोहर फाल्ने खाडल, २२२ घरधुरीमा भाँडा माइने प्लेट फर्म, २३ घरधुरीमा पानी शुद्धिकरणको लागि घरेलु विधि अपनाउने गरेको, ३८ घरधुरीमा हात धुने ठाउँ, ९४१ घरधुरीमा करेसाबारी ब्यवस्थापन भएको, २ घरधुरीमा करेसाबारीमा खेर गएको पानी प्रयोग गर्ने गरेको र ८९३ घरधुरीमा स्वच्छ तरिकाले खानेकुरा ब्यवस्थापन गर्ने गरेको तथ्यांकले

देखाउंछ । विस्तृत विवरण अनुसूची-१२ मा देखाईएको छ । खुला दिसा मुक्त पछिको पूर्ण सरसफाइको अवस्था अनुसूची-१३ मा देखाईएको छ ।

५. गाविसको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना कार्यान्वयन तथा संशोधित कार्य योजना

वडास्तरमा तर्जुमा गरी प्राथमिकता क्रम तोकिएका योजनाहरू ७० मध्ये लिफ्टिड नयां २८ वटा, ३९ वटा ग्राभिटि रहेका छन् जस मध्ये २७ वटा नयां, ९ वटा मर्मत र ३ वटा ग्राभिटि पुनः निर्माण रहेका छन् भने बाँकी ३ वटा पि.एस्.आई./कुवा रहेका छन् । विस्तृत विवरण अनुसूची-१४ मा देखाईएको छ ।

गाविस स्तरमा प्रस्ताव गरिएका खानेपानी योजनाहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

गाविसस्तरीय प्राथमिकताक्रम	योजनाको नाम	योजनाको प्रकार	वडा नं	लाभान्वित टोलहरूको नाम	जम्मा लाभान्वित घरधुरी	सेवा नपुगेका घरधुरी
१	चिसापानी	लिफ्टिड	७	छतिवन, तल्लोछाप	३९	३९
२	पोखरी गैरा	लिफ्टिड	३	पत्थरगाउँ	२५	२५
३	केम्रादी	ग्राभिटि	८,९	गोठाडी	८१	८१
४	भाट पधेरो	लिफ्टिड	८	ढुङ्गागाडे	४३	४३
५	सुन्तला गैरा	ग्राभिटि	६	बाझबिसे	१०	१०
६	भैसेढुङ्गा	ग्राभिटि	२	कोखे	१०	१०
७	सर्पाडी तल्लो	ग्राभिटि	८	एक्लेटार	१७	१७
८	भिरूदी	लिफ्टिड	९	तल्लो डुकुडाडा,धारादी,इमिर	४७	४७
९	गरुडपानी	लिफ्टिड	६	राइथोक	३०	३०
१०	खुर्पाडी	ग्राभिटि	४	खुर्पाडी	२०	२०
११	बांभोगरा	ग्राभिटि	२	बांभो गरा	१९	१९
१२	चिसापानी	ग्राभिटि	४	पोखरी भञ्ज्याड	११	११
१३	तल्लो बापुड	ग्राभिटि	१	तल्लो बापुड	१०	
१४	चिसापानी	ग्राभिटि	५,६	पुरान्थोक	४३	
१५	ज्वाला	ग्राभिटि	८	लुम्पेस	२८	
१६	भिरूदी	लिफ्टिड	९	डुकुडाडा	२६	
१७	धरमपानी	ग्राभिटि	१	राधुथुन, बेलडाडा	२३	
१८	चापदी	ग्राभिटि	४	केम्रादी	११	
१९	ज्यामिरे	ग्राभिटि	४	ज्यामिरे	७	
२०	चापदी	लिफ्टिड	३	कोटथर	५	
२१	करडाडा	ग्राभिटि	४	ज्यामिरे, करडाडा	३	
२२	गोठाडी	ग्राभिटि	१	बाछेटार	८	

२३	काफलडाडा	ग्राभिटी	१	चापदी, गाडाम्दी	१२	
				जम्मा	५२८	३५२

प्रस्तावित योजनाहरूको प्रक्षेपित जनसंख्या र प्रति ब्यक्ति लागतको आधारमा अनुमानित लागत तयार गर्दा यस गाविसको लागि खानेपानीको सेवा पु-याउन मात्र रु २५,४७४,००० र ग्रा.म.स.का. को तालिमको लागि ४५०००० गरी कूल रु २५,९२४,००० खर्च लाग्ने देखिन्छ । विस्तृत विवरण अनुसूची-१५ र यसैको दफा ७ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

प्रस्तावित खानेपानी योजनाहरू निर्माण गर्नको लागि सम्भावित श्रोतहरू :

- उपभोक्ता स्वयं, स्थानीय समुदाय तथा संघ संस्थाहरू
- गाविस
- जि.वि.स.
- खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय
- अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरू
- दातृ राष्ट्र तथा निकायहरू

गाविस स्तरीय अन्य योजनाहरू प्रस्तावित गरिएको छैन ।

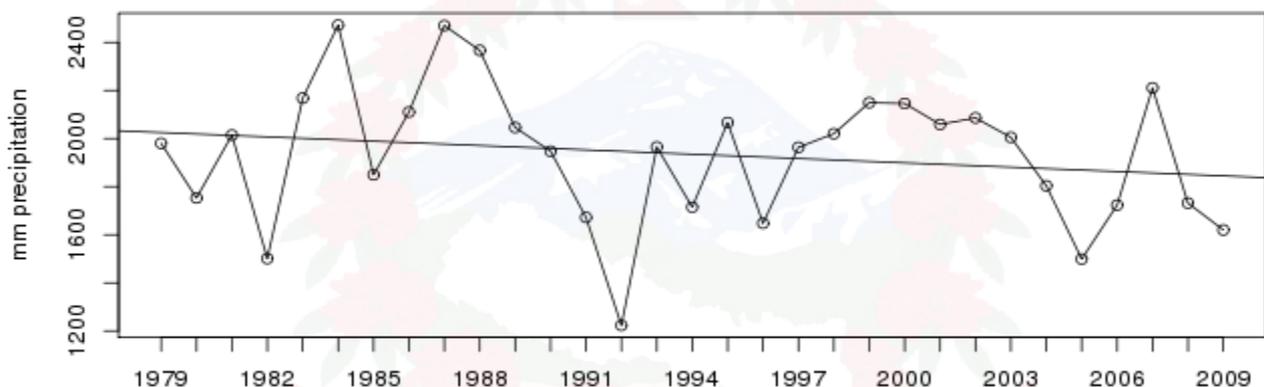
६. जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनिकरण

१) तनहुं जिल्लाको वर्षात तथा तापक्रम

वर्षा र तापक्रमको तथ्यांक जल तथा मौषम बिज्ञान बिभाग अन्तर्गतका मौषम मापन केन्द्रबाट लिएको हो । यो तथ्यांक उक्त विभागको वेबसाइटको जलवायु पोर्टलमा उपलब्ध छ । तनहुं जिल्लाको हकमा बन्दीपुर, दमौली, रामजाकोट र खैरेनीटार गरि चार ठाउामा मौषम केन्द्र राखिएको छ, चित्रमा प्रस्तुत वर्षातको तथ्यांक उक्त चारै ठाउाका केन्द्रका तथ्यांकहरूको वार्षिक औसत हो भने तापक्रम को तथ्यांक भने दमौली र खैरेनीटारको मात्र रहेको छ ।

क) वर्षा

चित्र १ मा सन १९७९ देखि २००९ सम्मको वार्षिक औषत वर्षात देखाइएको छ । चित्रमा देखाइएजस्तै औषत वर्षात १२०० मि.लि देखि २४०० मि.लि सम्म रहेको छ । न्यूनतम औसत वर्षात रहेका वर्षहरू १९९२, २००५ र १९८२ रहेका छन् भने १९८४ र १९८७ मा औषत वर्षाको आंकडा धेरै रहेको छ । गत ३० वर्ष भित्रको समग्र वर्षाको प्रवृति हेर्दा करिब २०० मि.लि का दरले वर्षाको परिमाण घट्दै गएको देखिन्छ ।

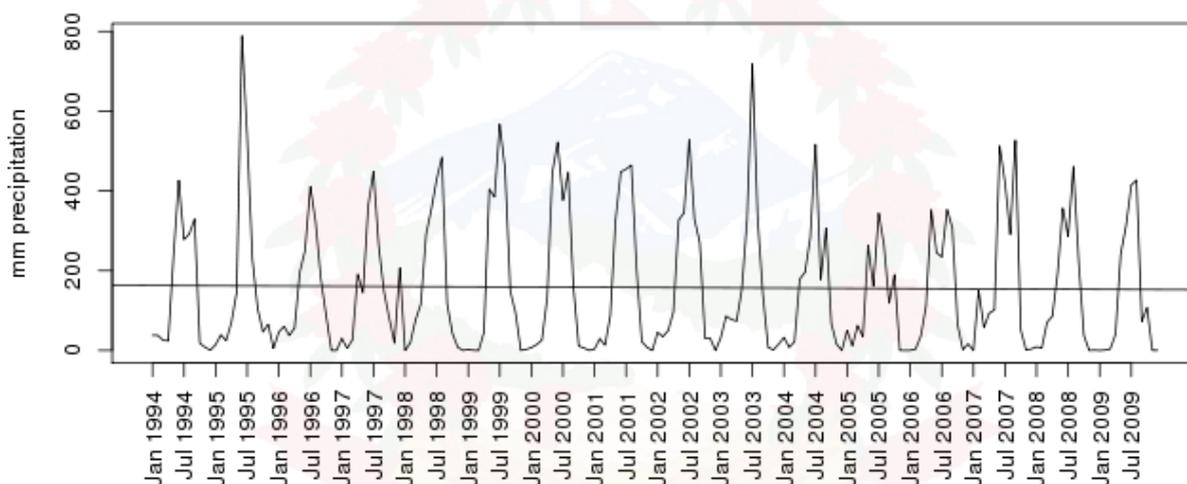


Mean Observed Rainfall From 1979 To 2009 Months January February March April May June July August September
 • October November December for BANDIPUR, DAMAULI, RUMJAKOT, KHAIRINI TAR [$y = -6.002 \times \text{year} + 13900.0$, $r = -0.1918$, $p = 0.3014$, $S.E. = 0.3014$]

१९७९ देखि २००९ सम्मको वार्षिक वर्षातको औसत

ख) मासिक औसत वर्षात (१९९४ देखि २००९)

ग्राफ २ मा सन् १९९४ देखि २००९, १५ वर्षको मासिक वर्षातको फरक प्रस्तुत गरिएको छ उच्च वर्षात गर्मी यामको मनसुनको समय, बैशाख महिना देखि भाद्र महिना सम्म देखिन्छ मनसुनको बेलाको मासिक सबभन्दा बढी वर्षातको औसत ४०० - ५०० मिलिमिटर देखिन्छ सन् १९९५ र २००३ मा यो औसत बढेर ७०० मिलिमिटर नाघेको थियो हिउदको समयमा अतिनै कम वर्षा र कहिले काही वर्षात् नहुन पनि सक्छ सन् २००७ मा हिउदको सबभन्दा उच्च वर्षात भएको थियो भने सन् १९९९, २००६, २००८ र २००९ मा हिउदमा खासै वर्षा भएको देखिदैन यसरी वर्षातको लामो समयको परिवर्तन लाई हेर्दा वार्षिक वर्षातको प्रवृत्ति घट्दो र हिउदको वर्षात पनि घट्दै छ जसको असरले पानीका श्रोतहरूमा नकारात्मक असर पर्दछ।



Average Observed Rainfall From 1994 To 2009 for BANDIPUR, DAMAULI, RUMJAKOT, KHAIRINI TAR [$y = -0.6494 \times \text{year} + 1457.0$, $r = -0.01747$, $p = 0.8099$, $S.E. = 0.8099$]

१९९४ देखि २००९ सम्मको मासिक वर्षाको औसत

ख) अधिकतम तापक्रम

७. गाविसमा संचालन गरिने अन्य क्रियाकलापहरू

क्र.सं	संचालन गरिने क्रियाकलापहरू	वडा नं.	ठाउँको नाम	अन्दाजी लागत रू हजारमा	कैफियत
१	सार्वजनिक शौचालय निर्माण				
२	पोखरी संरक्षण				
३	पोखरी संरक्षण				
४	वृक्षारोपण र नाली तथा बाल निर्माण				
५	टंकी संरक्षण (बाल लगाउने)				
६	पोखरी निर्माण				
७	टंकी संरक्षण (बाल लगाउने)				
८	ग्रामिण मर्मत सम्भार कार्यकर्ता तालिम (७ दिने)	सबै वडाका	१८ जना	४५०	
९	घैंटो कार्यक्रम संचालन गर्ने		आवश्यकता अनुसार		
१०	सुधारिएको चुलो निर्माण तालिम	सबै वडाका	९ जना		

जम्मा

४५०

अनुसूचीहरू

अनुसूची-१: प्रत्येक वडाको जनसंख्याको विवरण

वडा नं	घरधुरी	सन् २०११ को जनगणना अनुसार			घरधुरी सर्भेक्षण अनुसार	सन् २०१५ को प्रक्षेपित		
		जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
१	१८६	१०४१	४०९	६३२	१७०	१०५१	४१३	६३८
२	१०३	६२६	२८१	३४५	९३	६३२	२८४	३४८
३	७४	४२८	१८१	२४७	५८	४३२	१८३	२४९
४	१४८	६७२	२७६	३९६	१३९	६७९	२७९	४००
५	८०	३१५	१३२	१८३	६६	३१८	१३३	१८५
६	१३२	७४१	३१३	४२८	१३८	७४८	३१६	४३२
७	१०५	५५८	२४६	३१२	१०४	५६४	२४८	३१५
८	१४३	६०३	२३३	३७०	१४७	६०९	२३५	३७४
९	१२८	५२८	२१७	३११	१००	५३३	२१९	३१४
जम्मा	१०९९	५५१२	२२८८	३२२४	१०१५	५५६७	२३११	३२५६
		प्रतिशतमा	४१.५१	५८.४९			४१.५१	५८.४९
	औसत प्रति घरधुरी जनसंख्या			५.०२			५.४९	

अनुसूची-२: घरधुरी तथा जातीय समुदाय सम्बन्धी अद्यावधिक तथ्यांक

क्र.स.	टोलको नाम	वस्तीको कोड	जम्मा घरधुरी संख्या (सबै घरधुरी)	दलित	जनजाती	धार्मिक अल्प संख्यक	तराई पिछडा वर्ग	अन्य घरधुरी	जम्मा घर धुरी
वडा नं १									
१	स्यालुङ	३८००३००१८०१	१०		१०				१०
२	मैदानस्वारा	३८००३००१८०२	२३		२३				२३
३	थुमडाडा	३८००३००१८०३	१७	१	१६				१७
४	लैरे	३८००३००१८०४	३०		३०				३०
५	चालिसे	३८००३००१८०५	३३		३३				३३
६	तल्लो वापुङ	३८००३००१८०६	१०		१०				१०

७	बाघेटार	३८००३००१८०७	८		८				८
८	धरमपानी	३८००३००१८०८	२७		२७				२७
९	काफलडाडा	३८००३००१८०९	१२		१२				१२
	जम्मा		१७०	१	१६९	०	०	०	१७०
वडा नं २									
१	चेलोक्मा	३८००३००२८०१	९		९				९
२	वांभोगरा	३८००३००२८०२	१९		१९				१९
३	दधिवन	३८००३००२८०३	५१	४	४७				५१
४	कोखे	३८००३००२८०४	१०		१०				१०
५	मुगुरडाडा	३८००३००२८०५	४		४				४
	जम्मा		९३	४	८९	०	०	०	९३
वडा नं ३									
१	पत्थरगाउँ	३८००३००३८०१	२५		२५				२५
२	वापुड	३८००३००३८०२	१९		१९				१९
३	कोटथर	३८००३००३८०३	५	२	३				५
४	ओख्लेपानी	३८००३००३८०४	९	३	६				९
	जम्मा		५८	५	५३	०	०	०	५८
वडा नं ४									
१	खुर्पाङ्दी	३८००३००४८०१	२५		२५				२५
२	आपथोक	३८००३००४८०२	१९		१९				१९
३	नया चौपारी	३८००३००४८०३	९	१	८				९
४	अर्खलाछाप	३८००३००४८०४	२६		२६				२६
५	गौराबारी	३८००३००४८०५	७		७				७
६	सतीकोट	३८००३००४८०६	११		११				११

७	ज्यामिरे	३८००३००४८०७	१०		१०				१०
८	पोखरी भञ्ज्याड	३८००३००४८०८	१७	१५	२				१७
९	केम्रादी	३८००३००४८०९	१५		१५				१५
	जम्मा		१३९	१६	१२३				१३९
वडा नं ५									
१	घिरिडथोक	३८००३००५८०१	२३	२३					२३
२	पुरान्थोक	३८००३००५८०२	४३	२०	२३				४३
	जम्मा		६६	४३	२३			०	६६
वडा नं ६									
१	राईथोक	३८००३००६८०१	३६	२	३४				३६
२	कान्छे	३८००३००६८०२	२२		२२				२२
३	हुक्दी	३८००३००६८०३	८		१			७	८
४	बेलस्वारा	३८००३००६८०४	४		४				४
५	कुनार	३८००३००६८०५	३		१			२	३
६	गौरीगाउँ	३८००३००६८०६	९	९					९
७	वन्जा	३८००३००६८०७	१७	१	१६				१७
८	बाह्रविसे	३८००३००६८०८	१०		१०				१०
९	घिरिडथोक	३८००३००६८०९	२९		२९				२९
	जम्मा		१३८	१२	११७			०	१३८
वडा नं ७									
१	लिकिन्दी	३८००३००७८०१	११		११				११
२	मचडाड	३८००३००७८०२	३९		३९				३९
३	छतिवन	३८००३००७८०३	१७		१७				१७
४	तल्लो छाप	३८००३००७८०४	२२		२२				२२
५	कोल्हाड	३८००३००७८०५	१५		१५				१५
	जम्मा		१०४	०	१०४			०	१०४
वडा नं ८									
१	गोठाडी	३८००३००८८०१	३८		३८				३८
२	ढुङ्गागाडे	३८००३००८८०२	४३	१५	३			२५	४३
३	लामाथर	३८००३००८८०३	१३		१			१२	१३
४	हुम्पेस	३८००३००८८०४	२८		२०			८	२८

५	एक्लोटार	३८००३००८८०५	१७	१२	५				१७
६	ज्वाला	३८००३००८८०६	८		८				८
	जम्मा		१४७	२७	७५			४५	१४७
वडा नं ९									
१	डुकुडाडा	३८००३००९८०१	२६		२६				२६
२	धारादी	३८००३००९८०२	१७	१७					१७
३	इमिर	३८००३००९८०३	१२	१२					१२
४	अम्बोटे	३८००३००९८०४	२		२				२
५	जैसीहटिया	३८००३००९८०५	४३	१	३८			४	४३
	जम्मा		१००	३०	६६			४	१००
	कूल जम्मा		१०१५	१३८	८१९	०	०	५८	१०१५
	प्रतिशत			१३.६०	८०.६९	०.००	०.००	५.७१	१००.००
	टोलको संख्या ५४		५४						

अनुसूची-३: खानेपानीको तुलनात्मक अवस्था

क्र.स.	टोलको नाम	वस्तीको कोड	जम्मा घरधुरी संख्या (सबै घरधुरी)	हाल सम्म खानेपानीको सुबिधा नपुगेको घरधुरी संख्या	योजनाको धारा	कुवा	ढुङ्गे धारा	खोला, नदी	वर्षाको पानी संकलन	जम्मा	पानी भर्ने स्थान		योजनाको वा श्रोतको नाम
											योजना बाट	स्रोतबाट	
वडा नं १													
१	स्यालुङ	३८००३००१८०१	१०	०	१०					१०	√		चन्देन गैरा खा.पा.
२	मैदानस्वारा	३८००३००१८०२	२३	०	२३					२३	√		चन्देन गैरा खा.पा.
३	थुमडाडा	३८००३००१८०३	१७	०	१७					१७	√		चन्देन गैरा खा.पा.
४	लैरे	३८००३००१८०४	३०	०	३०					३०	√		लैरे खा.पा.
५	चालिसे	३८००३००१८०५	३३	०	३३					३३	√		चालिसे खा.पा.
६	तल्लो बापुङ	३८००३००१८०६	१०	१०				१०		१०		√	गरास्या खोला पुछार
७	बाघेटार	३८००३००१८०७	८	०	८					८	√		बाघेटार खा.पा.
८	धरमपानी	३८००३००१८०८	२७	०	२७					२७	√		धरमपानी खा.पा.
९	काफलडाडा	३८००३००१८०९	१२	०	१२					१२	√		काफलडाडा खा.पा.
	जम्मा		१७०	१०	१६०	०	०	१०	०	१७०	८	१	
वडा नं २													
१	चेलोक्मा	३८००३००२८०१	९	०	९					९	√		पोखरी गैरा खा.पा.
२	वांभोगरा	३८००३००२८०२	१९	१९		१२		७		१९		√	बारावेन्दी, बोहर्दी, धारादी कुवा, घर्ती, काभ्रेखोला

३	दधिवन	३८००३००२८०३	५१	०	५१					५१	√		पोखरी गरा खा.पा.
४	कोखे	३८००३००२८०४	१०	१०		१०				१०		√	छाझा पानी, किलिडुदी, गादाम्दी कवा
५	मुगुरडाडा	३८००३००२८०५	४	०	४					४	√		मुगुरडाडा खा.पा.
	जम्मा		९३	२९	६४	२२	०	७		९३	३	२	
वडा नं ३													
१	पत्थरगाडं	३८००३००३८०१	२५	२५		२५				२५		√	रिसिडुदी
२	वापुड	३८००३००३८०२	१९	०	१९					१९	√		छागाथर खा.पा.
३	कोटथर	३८००३००३८०३	५	५		५				५		√	चापपानी
४	ओखलेपानी	३८००३००३८०४	९	९		९				९		√	ओखल पानी, धारादी कवा
	जम्मा		५८	३९	१९	३९	०			५८	१	३	
वडा नं ४													
१	खुर्पाङ्गुदी	३८००३००४८०१	२५	०	५		२०			२५	√	√	चिसापानी खा.पा., खुर्पाङ्गुदी पधेरो
२	आपथोक	३८००३००४८०२	१९	०	१९					१९	√		चिसापानी खा.पा.
३	नया चौपारी	३८००३००४८०३	९	०	९					९	√		चिसापानी खा.पा.

४	अर्खलाछाप	३८००३००४८०४	२६	०	२६					२६	√		चिसापानी खा.पा.
५	गैराबारी	३८००३००४८०५	७	०	७					७	√		केम्रादी खा.पा.
६	सतीकोट	३८००३००४८०६	११	०	११					११	√		चिसापानी खा.पा.(ख)
७	ज्यामिरे	३८००३००४८०७	१०	१०			१०			१०		√	ज्यामिरे पधेरो, करडाडा कुवा
८	पोखरी भञ्ज्याड	३८००३००४८०८	१७	०	१७					१७	√		चिसापानी खा.पा.
९	केम्रादी	३८००३००४८०९	१५		१५					१५	√		केम्रादी खा.पा.
	जम्मा		१३९	१३९	१०९	०	३०			१३९		८	२
वडा नं ५													
१	घिरिडथोक	३८००३००५८०१	२३	०	२३					२३	√		चिसापानी खा.पा.
२	पुरान्थोक	३८००३००५८०२	४३		४३					४३	√		चिसापानी खा.पा.
	जम्मा		६६	०	६६	०	०	०		६६		२	
वडा नं ६													
१	राईथोक	३८००३००६८०१	३६	२९	७	२९				३६	√	√	गुरुडपानी
२	कान्छे	३८००३००६८०२	२२		२२					२२	√		कान्छे खा.पा.
३	हुक्दी	३८००३००६८०३	८	०	८					८	√		कान्छे खा.पा.
४	बेलस्वारा	३८००३००६८०४	४	०	४					४	√		कान्छे खा.पा.
५	कनार	३८००३००६८०५	३	३		३				३		√	चाँपदी कुवा
६	गैरीगाउं	३८००३००६८०६	९	०	९					९	√		चिसापानी खा.पा.
७	वन्जा	३८००३००६८०७	१७	०	१७					१७	√		सिध्द खा.पा.
८	बाह्रबिसे	३८००३००६८०८	१०	१०				१०		१०		√	थर्पुखोला

९	घिरिडथोक	३८००३००६८०९	२९	०	२९					२९	√		चिसापानी खा.पा.
	जम्मा		१३८	४२	९६	३२	०	१०		१३८	७	३	
वडा नं ७													
१	लिकिन्दी	३८००३००७८०१	११	०	११					११	√		लिकिन्दी खा.पा.
२	मचडाड	३८००३००७८०२	३९		३९					३९	√		
३	छतिवन	३८००३००७८०३	१७	१७		६		११		१७		√	छतिवन कुवा, खानीखोला
४	तल्लो छाप	३८००३००७८०४	२२	२२		२२				२२		√	बारवेन्दी कुवा
५	कोल्हाड	३८००३००७८०५	१५	०	१५					१५	√		कोल्हाड खा.पा.
	जम्मा		१०४	३९	६५	२८	०	११		१०४		३	२
वडा नं ८													
१	गोठाडी	३८००३००८८०१	३८	३८		१८		२०		३८		√	झिखोला,हुकार्तु,पंधेरे पुछार
२	ढुङ्गागाडे	३८००३००८८०२	४३	४३		४३				४३		√	भात पंधेरो,बेलैती गैरा,पंधेरो पुछार
३	लामाथर	३८००३००८८०३	१३	०	१३					१३	√		बेलस्वारा खा.पा.
४	हुम्पेस	३८००३००८८०४	२८	०	२८					२८	√		ज्वाला खा.पा. क
५	एक्लोटार	३८००३००८८०५	१७	१७				१७		१७		√	एक्लोटार खोल्सी
६	ज्वाला	३८००३००८८०६	८	०	८					८	√		ज्वाला खा.पा.ख
	जम्मा		१४७	९८	४९	६१		३७		१४७		३	३
वडा नं ९													
१	डुकुडाडा	३८००३००९८०१	२६	०	२६					२६	√		धारादी खा.पा.
२	धारादी	३८००३००९८०२	१७	१७		१७				१७		√	धारादी पंधेरो

अनुसूची-४: पानीको स्रोत सम्बन्धी विवरण

क्र.सं	स्रोतको नाम/किसिम	स्रोतको कोड	Safe Yield l/s	अवस्थित वडा नं	प्रयोगमा छ/छैन	स्रोत रहेको जग्गा दर्ता भएको/ नभएको	विवाद छ/छैन	गुणस्तर	स्रोतको वर्तमान प्रयोग/योजनाको नाम र प्रकार	प्रस्तावित योजनाको नाम र प्रकार	स्रोत संरक्षणको आवश्यकता	स्रोत वरिपरीको वातावरण
१	चन्देनखोला मूल	38003001901	0.160	१	छ	भएको	छैन	२	चन्देनगौरा/ग्राभिटी			
२	काफलडाडा मूल	38003001902	0.105	१	छ	भएको	छैन	२				
३	काफलडाडा तल्लो पधेरो मूल	38003001903	0.019	१	छ	भएको	छैन	३				
४	धरमपानी मूल	38003001904	0.128	१	छ	भएको	छैन	२				
५	भ्याक्दी खोल्सी, खोल्सी	38003001905	0.100	१	छ	नभएको	छैन	२				
६	भिरुदी मूल	38003001906	0.120	१	छ		छैन	२				
७	छुलेन्दी मूल	38003001907	0.022	१	छ		छैन	२				
८	वारादी मूल	38003001908	0.500	१	छ	भएको	छैन	२				
९	मूल खोला मूल	38003001909	1.000	१	छ		छैन	२				
१०	छाहादी खोला, खोला	38003001910	0.016	१	छ		छैन	२				
११	वारीदी मूल	38003001911	0.009	१	छ		छैन	२				
१२	गुरांसखोला तल्लो, खोला	38003001912	0.001	१	छ		छैन	३				
१३	गोठाडी कोन मूल	38003001913	0.160	१	छ	भएको	छैन	२	वाछेटार खा.पा./ग्राभिटी			
१४	गुरांसखोला, खोला	38003001914	0.000	१	छ		छैन	३				
१५	बेलडाडा पानी मूल	38003001915	1.333	१	छ	भएको	छैन	२	बेलडाडा खा.पा./ग्राभिटी			
१६	चापपानी पधेरो मूल	38003002901	0.008	२	छ	भएको	छैन	२				
१७	वारावेन्दी वि, खोल्सी	38003002902	0.007	२			छैन	३				
१८	घर्ती खोला, खोल्सी	38003002903	0.008	२	छैन	नभएको	छैन	३				
१९	छपनी पधेरो मूल	38003002904	0.022	२	छ	भएको	छैन	३				

२०	पुरानोखोला मूल	38003002905	0.044	२	छ	भएको	छैन	३				
२१	मैना खोला, खोल्सी	38003002906	0.033	२	छैन		छैन	३				
२२	नारायण कुवा मूल	38003002907	0.033	२	छैन		छैन	३				
२३	घुटुकस्वारा, खोल्सी	38003002908	0.007	२				३				
२४	दधिवन खोला, मूल	38003002909	0.044	२	छ		छैन	२				
२५	रुम्वादी क मूल	38003002910	0.006	२	छ	भएको	छैन	३				
२६	रुम्वादी ख मूल	38003002911	0.007	२	छ	भएको	छैन	३				
२७	सिरुदी माथिल्लो, खोला	38003002912	0.007	२	छैन		छैन	२				
२८	सिरुदी तल्लो, खोला	38003002913	0.007	२	छैन		छैन	२				
२९	चुनेदी, खोल्सी	38003002914	0.235	२	छैन		छैन	२				
३०	जुरेपहार, मूल	38003002915	0.010	२	छ		छैन	२				
३१	पोखरी गैरा, मुल	38003002916	0.220	२	छ	भएको	छैन	२	पोखरीगैरा खा.पा./ग्राभिटी			
३२	काखे पंघेरो, मूल	38003002917	0.016	२	छ	भएको	छैन	३				
३३	ठाडाबारी, मूल	38003002918	0.038	२	छ	भएको	छैन	२	ठाडाबारी खा.पा./ग्राभिटी			
३४	पाहुर्दी, मुल	38003002919	0.063	२	छ	भएको	छैन	२				
३५	गादाम्दी, मुल	38003002920	0.033	२	छ	भएको	छैन	३				
३६	केरेन्दी, मुल	38003002921	0.007	२	छ	भएको	छैन	२				
३७	भैसेदुङ्गा मूलपानी, मूल	38003002922	0.008	२	छ		छैन	२	मुगुरडाडा खा.पा./ग्राभिटी			
३८	वारावेन्दी ए, मूल	38003002923	0.048	२	छ		छैन	३				
३९	काभ्रेखोला, खोल्सी	38003002924	0.040	२	छ		छैन	३				
४०	लालेखोला, खोल्सी	38003002925	0.007	२	छ		छैन	३				
४१	धारादी, मूल	38003002926	0.038	२	छैन		छैन	२				
४२	गादाम्दी, खोल्सी	38003002927	0.073	२	छैन		छैन	३				
४३	गादाम्दी खोला, खोल्सी	38003002928	0.067	२	छैन		छैन	३				

४४	चांपदी, मूल	38003003901	0.005	३	छ	भएको	छैन	२				
४५	गादाम्दीखोला, मूल	38003003902	0.088	३	छ	भएको	छैन	२				
४६	रिसिङ्गदी, मूल	38003003903	0.016	३	छ	भएको	छैन	२				
४७	लाङ्घादी, खोल्सी	38003003904	0.006	३	छ	भएको	छैन	४				
४८	ओखलपानी कुवा, मूल	38003003905	0.200	३	छ	भएको	छैन	२				
४९	नया पधेरो मूल	38003004901	0.000	४	छ	भएको	छैन	२				
५०	बराहथान, मूल	38003004902	0.000	४	छ	भएको	छैन	३				
५१	उदसी गैरा, मूल	38003004903	0.000	४	छ	भएको	छैन	२				
५२	सुकी भ्याल, मूल	38003004904	0.106	४	छ	भएको	छैन	२				
५३	बाहुनपानी, मूल	38003004905	0.021	४	छ	भएको	छैन	२				
५४	बाहुनपानी पधेरो, मूल	38003004906	0.008	४	छ	भएको	छैन	२				
५५	खुर्पादी, मूल	38003004907	0.020	४	छ	भएको	छैन	३				
५६	खुर्पादीको पधेरो, मूल	38003004908	0.007	४	छ	भएको	छैन	३				
५७	मेलाम्डी, मूल	38003004909	0.133	४	छ		छैन	२				
५८	भेलाम्डी, मूल	38003004910	0.016	४	छ	भएको	छैन	२				
५९	चिसापानी, मूल	38003004911	0.081	४	छ	भएको	छैन	२				
६०	कोल्टेगैरा, मूल	38003004912	0.000	४	छ	भएको	छैन	२				
६१	जयपानी, मूल	38003004913	0.066	४	छ	भएको	छैन	२				
६२	धारादी, मूल	38003004914	0.133	४	छ	भएको	छैन	२				
६३	आत्याक्री, मूल	38003004915	0.080	४	छ	भएको	छैन	२				
६४	तिर्तिरेधारा, मूल	38003004916	0.013	४	छ	भएको	छैन	२				
६५	क्ष्यार्मादी ए, मूल	38003004917	0.032	४	छ	भएको	छैन	२				
६६	सुनारकोबारी, मूल	38003004918	0.038	४	छ	भएको	छैन	२				
६७	सुनारकाखेत, मूल	38003004919	0.190	४	छ	भएको	छैन	२				

६८	ज्यामिरे ए, मूल	38003004920	0.059	४	छ	भएको	छैन	२				
६९	ज्यामिरे वि, मूल	38003004921	0.071	४	छ	भएको	छैन	२				
७०	करडाडा, मूल	38003004922	0.007	४	छैन	भएको	छैन	२				
७१	लेन पंधेरो, खोल्सी	38003004923	0.080	४	छैन	भएको	छैन	२				
७२	धाब्दी, खोल्सी	38003004924	0.008	४	छैन	भएको	छैन	२				
७३	क्ष्यार्मादी वि, मूल	38003004925	0.098	४	छैन	भएको	छैन	२				
७४	काफलगौरा, मूल	38003004926	0.011	४	छैन	भएको	छैन	२				
७५	ओखल्दी, खोल्सी	38003004927	0.011	४	छैन	भएको	छैन	२				
७६	हुल्वादी, मूल	38003004928	0.400	४	छ	भएको	छैन	२				
७७	गरूडपानी, खोल्सी	38003004929	0.078	४	छैन	नभएको	छैन	२				
७८	सामाखोल्सी, मूल	38003005901	0.048	५	छ	भएको	छैन	२				
७९	धारापानी मूल	38003006901	0.017	६	छ		छैन	२				
८०	पहिरनखोला, खोला	38003006902	0.023	६	छ	भएको	छैन	२				
८१	गणेशपानी, मूल	38003006903	0.200	६	छैन		छ	२				
८२	वाचेखोला, खोला	38003006904	0.041	६	छैन		छैन	२				
८३	वाहरीबोट, मूल	38003006905	0.400	६	छ	भएको	छैन	२	कान्छे खा.पा./गाभिटी			
८४	भुल्भुले, मूल	38003006906	1.330	६	छैन		छैन	२				
८५	सिउडीबोट, खोल्सी	38003006907	0.160	६	छैन		छैन	२				
८६	चिलाउनेपानी मूल	38003006908	0.062	६	छैन		छैन	२				
८७	मूलदी ए, मूल	38003006909	0.400	६	छैन		छैन	२				
८८	मूलदी वि, मूल	38003006910	0.053	६	छ		छैन	२				
८९	भिरूदी, खोल्सी	38003006911	0.050	६	छ		छैन	३				
९०	हुल्मादी, मूल	38003006912	0.363	६	छैन		छैन	२				
९१	पिपार्तु मूल	38003006913	0.148	६	छैन		छैन	२				

९२	तल्लो धारापानी, मूल	38003006914	0.200	६	छैन		छैन	२				
९३	चांपपानी कुवा मूल	38003006915	0.011	६	छ		छैन	२				
९४	गैरीस्वारा, मूल	38003006916	0.007	६	छ	भएको	छैन	३				
९५	धारापानी मूल	38003006917	0.174	६	छैन		छैन	२				
९६	चिलाउनेपानी मूल	38003006918	0.062	६	छ	भएको	छैन	२				
९७	ठाडोखोल्सी, मूल	38003006919	0.150	६	छ		छैन	३				
९८	गुरूडपानी मूल	38003006920	0.038	६	छ	भएको	छैन	३				
९९	भर्ल्याम्डी मूल	38003007901	0.100	७	छ		छैन	२				
१००	आचाक्दी, मूल	38003007902	0.400	७	छ		छैन	२				
१०१	आचाक्दीखोला, मूल	38003007903	1.000	७	छ	भएको	छैन	२				
१०२	वारावेन्दी, मूल	38003007904	0.129	७	छैन	भएको	छैन	२				
१०३	आंवातुस्वारा, मूल	38003007905	0.011	७	छ	भएको	छैन	२				
१०४	चितवरै कुवा	38003007906	0.007	७	छ	भएको	छैन	२				
१०५	चितवरस्वारा मूल	38003007907	0.006	७	छ	भएको	छैन	२				
१०६	खानीखोला मूल	38003007908	0.056	७	छ	भएको	छैन	२				
१०७	वारावेन्दी, मूल	38003007909	0.004	७	छ	भएको	छैन	३				
१०८	चिसापानी, मूल	38003007910	0.022	७	छ	भएको	छ	२				
१०९	री खोला, मूल	38003007911	0.666	७	छैन			२				
११०	वारवेन्दी पधेरो मूल	38003007912	0.016	७	छैन							
१११	चिसापानी, मूल	38003007913	0.017	७	छ			२				
११२	क्ष्यामाखोला, खोला	38003007914	0.182	७	छ			३				
११३	क्ष्यामा, मूल	38003007915	0.017	७	छ			२				
११४	चिसापानी क, मूल	38003007916	0.026	७	छ	भएको	छ	२				
११५	तितिरेधारा, मूल	38003007917	0.016	७	छ	भएको	छैन	२				

११६	खलुदुगैरा, मूल	38003007918	0.137	७	छ	भएको	छैन	२				
११७	धारादी, मूल	38003007919	0.137	७	छ	भएको	छैन	२				
११८	खोल्सी, खोल्सी	38003007920	0.267	७	छैन			३				
११९	धाप पंधेरा, मूल	38003008901	0.008	८	छ	भएको	छैन	२				
१२०	धाप गैरा, मूल	38003008902	0.022	८	छैन	भएको	छैन	२				
१२१	हुकर्तु, मूल	38003008903		८	छ	भएको	छैन	२				
१२२	लिङ खोला	38003008904	0.020	८	छ	भएको	छैन	२				
१२३	बलैती गैरा, मूल	38003008905	0.011	८	छ	भएको	छैन	२				
१२४	जिम्वालको पंधेरो, मूल	38003008906	0.066	८	छ	भएको	छैन	२				
१२५	जिम्वालको पंधेरो, तल्लो मूल	38003008907	0.100	८	छ	भएको	छैन	२				
१२६	लामाथर, मूल	38003008908	0.031	८	छ	भएको	छैन	२				
१२७	पुरानो पंधेरो मूल	38003008909	0.009	८	छ	भएको	छैन	३				
१२८	केशरीखोला, मूल	38003008910	0.100	८	छ	भएको	छैन	२				
१२९	बेलस्वारा, मूल	38003008911	0.027	८	छ	भएको	छैन	२				
१३०	निहुरेपानी, मूल	38003008912	0.108	८	छ	भएको	छैन	२				
१३१	साउने पंधेरो, मूल	38003008913	0.032	८	छ	भएको	छैन	२				
१३२	धारापानी मूल	38003008914	0.072	८	छैन			२				
१३३	भाट पंधेरो, मूल	38003009901	0.003	९	छ	भएको	छैन	३				
१३४	सोति पंधेरो, मूल	38003009902	0.096	९	छ	भएको	छैन	३				
१३५	सानो सोती पंधेरो, मूल	38003009903	0.006	९	छ	भएको		२				
१३६	धुपाल्दी, मूल	38003009904	0.008	९	छ	भएको	छैन	२				
१३७	बराहपानी, मूल	38003009905	0.009	९	छ	भएको	छैन	२				
१३८	इनारदी, मूल	38003009906	0.013	९	छ	भएको	छैन	२				
१३९	धारादी कुवा, मूल	38003009907	0.016	९	छ	भएको	छैन	२				

१४०	धारादी कु, मूल	38003009908	0.026	९	छैन			२				
१४१	धारादी, मूल	38003009909	0.013	९	छैन	भएको	छैन	२				
१४२	धुपाल्दी तल्लो, मूल	38003009910	0.002	९	छ	भएको	छैन	३				
१४३	चांपदी, मूल	38003009911	0.026	९	छ	भएको	छैन	२				
१४४	माभकुवा, मूल	38003009912	0.016	९	छ	भएको	छैन	२				
१४५	भिरुदी, मूल	38003009913	0.081	९	छ	भएको	छैन	२				

अनुसूची-५ विद्यमान पोखरीहरू र तिनको अवस्था

वडाहरू	वडा नं १		वडा नं २	वडा नं.६	वडा नं.७	वडा नं.८	वडा नं.८	वडा नं.९
विवरण/ठाउँको नाम	धरमपानी १	धरमपानी २	दधिवन	घिरिङथोक	मचडाङ्ग	गोठाडी	दुङ्गागाडे	डुकुडाडा
अवस्था	नराम्रो							
माटोको भराई छ/छैन	छ	छ	छ	छ	छ	छ	छ	छ
उद्देश्य	जनावरको लागि	घरायसी प्रयोजनको लागि						
प्रयोग भएका सामग्री	माटोबाट							
पोखरीको भुईँमा	माटोबाट							
चारै तर्फ (sides)	माटोबाट							

अनुसूची-६ : खानेपानीको सुविधास्तर निर्धारण

क्र.स.	टोलको नाम	पानी थाप्ने स्थान	घर संख्या	पानी ल्याउन लाग्ने औसत समय, ग्रेडिङ मिनेटको आधारमा	पानीको परिमाण (उपलब्धता औसत)	पानीको गुणस्तर	स्रोतको विश्वसनीयता	सुबिधास्तर (समग्रमा)
वडा नं १								
१	स्यालुङ	धारा	१०	१	१	१	१	१
२	मैदानस्वारा	धारा	२३	१	१	१	१	१
३	थुमडाडा	धारा	१७	१	१	१	१	१
४	लैरे	धारा	३०	१	१	१	१	१
५	चालिसे	धारा	३३	१	१	१	१	१
६	तल्लो वापुङ	खोला	१०	१	१	३	१	३
७	बाघेटार	धारा	८	२	१	१	१	२
८	धरमपानी	धारा	२७	१	१	१	१	१
९	काफलडाडा	धारा	१२	१	१	१	१	१
	जम्मा		१७०					
वडा नं २								
१	चेलोक्मा	धारा	९	१	१	१	१	१

२	वांभोगरा	कुवा, खोल	१९	२	२	३	१	३
३	दधिवन	धारा	५१	१	१	१	१	१
४	कोखे	कुवा	१०	२	२	४	१	४
५	मुगुरडाडा	धारा	४	१	१	१	१	१
	जम्मा		९३					
वडा नं ३								
१	पत्थरगाउं	कुवा	२५	४	३	४	१	४
२	वापुड	धारा	१९	१	१	१	१	१
३	कोटथर	कुवा	५	४	२	४	१	४
४	ओख्लेपानी	कुवा	९	१	१	२	१	२
	जम्मा		५८					
वडा नं ४								
१	खुर्पाङ्गदी	कुवा	२०	२	२	४	१	४
		धारा	५	१	१	१	१	१
२	आपथोक	धारा	१९	१	१	१	१	१
३	नया चौपारी	धारा	९	१	१	१	१	१
४	अर्खलाछाप	धारा	२६	१	१	१	१	१
५	गौराबारी	धारा	७	४	३	२	१	४
६	सतीकोट	धारा	११	४	३	२	१	४
७	ज्यामिरे	पधेरो	७	१	१	२	१	२
		कुवा	३	२	२	३	१	३
८	पोखरी भञ्ज्याङ	धारा	१२	१	१	१	१	१
		धारा	५	२	२	१	१	२
९	केम्रादी	कुवा	१५	४	३	३	१	४
	जम्मा		१३९					
वडा नं ५								
१	घिरिडथोक	कुवा	२३	२	१	२	१	२
२	पुरान्थोक	कुवा	४३	१	१	१	१	१
	जम्मा		६६					
वडा नं ६								
१	राईथोक	धारा	७	१	१	१	१	१
		कुवा	२९	३	३	४	१	४
२	कान्छे	धारा	२२	१	१	१	१	१
३	हुक्दी	धारा	८	१	१	१	१	१
४	बेलस्वांरा	धारा	४	१	१	१	१	१

५	कुनार	कुवा	३	३	२	४	१	४
६	गैरीगाउँ	धारा	९	१	१	१	१	१
७	वन्जा	धारा	१७	१	१	१	१	१
८	वाह्रविसे	खोला	६	१	१	४	४	४
		कुवा	४	२	२	४	४	४
९	घिरिडथोक	धारा	१८	१	१	१	१	१
		कुवा	१०	२	१	४	१	४
		खोला	१	३	२	४	१	४
	जम्मा		१३८					
वडा नं ७								
१	लिकिन्दी	धारा	११	१	१	१	१	१
२	मचडाड	धारा	३९	१	१	१	१	१
३	छतिवन	कुवा	६	३	२	४	१	४
		खोला	११	२	२	४	१	४
४	तल्लो छाप	कुवा	२२	४	३	४	१	४
५	कोल्हाड	धारा	१५	१	१	१	१	१
	जम्मा		१०४					
वडा नं ८								
१	गोठाडी	खोला	३८	४	२	४	१	४
२	दुङ्गागाडे	कुवा	४३	४	२	४	१	४
३	लामाथर	धारा	१३	१	१	१	१	१
४	हम्पेस	धारा	२८	१	१	१	१	१
५	एक्लोटार	खोला	१७	२	२	३	१	३
६	ज्वाला	धारा	८	१	१	१	१	१
	जम्मा		१४७					
वडा नं ९								
१	डुकुडाडा	धारा	२६	१	१	१	१	१
२	धारादी	पधेरो	१७	२	२	४	१	४
३	इमिर	पधेरो	१२	४	२	३	१	४
४	अम्बोटे	धारा	२	१	१	१	१	१
५	जैसीहटिया	पधेरो	४३	२	२	४	२	४
	जम्मा		१००					
	कूल जम्मा		१०१५					
			Category 1	36(58.06%)	39(62.90%)	34(54.84%)	59(95.16%)	32(51.62%)
	टोलको संख्या ५४+ ८= ६२		Category 2	13(20.97%)	17 (27.42%)	6(9.68 %)	1(1.61%)	5 (8.06%)

			Category 3	4(6.45%)	6(9.68 %)	6(9.68 %)	0	4(6.45%)
			Category 4	9(14.52%)	0	16(25.80%)	2(3.23%)	21(33.87%)

अनुसूची-७: आ.व. २०७०/०७१ सम्म सम्पन्न भएका २७ वटा खानेपानी योजनाहरू र प्रयोगमा रहेका श्रोतहरू एवम् उक्त योजनाहरूको हालको अवस्था

क्र.सं	योजनाको नाम	हाल प्रयोगमा रहेका श्रोतहरू	योजनाको प्रकार	वडा नं	जम्मा लाभान्वित घर धुरीहरू	योजनाबाट लाभान्वित टोलहरूको नाम/घरधुरी	सहयोगी निकाय	सेवा सन्चालन भएको वर्ष	योजनाको भौतिक अवस्था	सुधार गर्नु पर्ने
१	काफलडाडा		ग्राभिटि	१	१२	काफलडाडा १२	गाविस		संतोष जनक	WSPलागु गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, पानीको गुणस्तर सुधार गर्नु पर्ने
२	बाछेटार		ग्राभिटि	१	८	बाछेटार ८	जि.वि.स.		नराम्रो	WSPलागु गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, पानीको गुणस्तर सुधार गर्नु पर्ने
३	बेलडाडा		ग्राभिटि	१					संतोष जनक	WSPलागु गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने,
४	लैरे		ग्राभिटि	१	२३	लैरे २३	केन्द्रबाट		संतोष जनक	WSPलागु गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, पानीको गुणस्तर सुधार गर्नु पर्ने, श्रोत संरक्षण
५	चन्देन गैरा		ग्राभिटि	१	५०	सलुङ १०, मैदानस्वारा २३, थुमडाडा १७	नेपाल रेडक्रस	२०७०	संतोष जनक	WSPलागु गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, पानीको गुणस्तर सुधार गर्नु पर्ने,
६	चालिसे		ग्राभिटि	१	२८		जि.वि.स.	२०५७	संतोष जनक	WSPलागु गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, पानीको गुणस्तर सुधार गर्नु पर्ने, श्रोत संरक्षण
७	धरमपानी		ग्राभिटि	१			गाविस		संतोष जनक	WSPलागु गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, श्रोत संरक्षण
८	पोखरीगैरा		ग्राभिटि	२	६०	दधिवन ५१, चेलेक्मा ९	जि.वि.स.		संतोष जनक	WSPलागु गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, श्रोत संरक्षण
९	मुगुरडाडा		ग्राभिटि	२	४	मुगुरडाडा ४	गाविस		नराम्रो	WSPलागु गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, पानीको मात्रा थप र गुणस्तर सुधार गर्नु पर्ने
१०	धागाथर		ग्राभिटि	३	१९	बापुङ १९	नेपाल रेडक्रस	२०७०	संतोष जनक	WSPलागु गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, पानीको गुणस्तर सुधार गर्नु पर्ने
११	माभेडी		ग्राभिटि	३			गाविस		संतोष जनक	WSPलागु गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, श्रोत संरक्षण

१२	राधुथुन		ग्राभिटि	३	६			संतोष जनक	WSPलागु गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, पानीको मात्रा थप र गुणस्तर सुधार गर्नु पर्ने
१३	चिसापानी ख		ग्राभिटि	४	६९	खुर्पाडी २, आपथोक १९, नयाचौपारी ९, अर्खलाछाप २६, सतीकोट ११, केम्रादी २		संतोष जनक	पानीको शुद्धिकरण प्रणाली थप गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, श्रोत संरक्षण
१४	केम्रादी		ग्राभिटि	४	२२	केम्रादी १५, गैरावारी ७		संतोष जनक	WSPलागु गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, पानीको मात्रा थप र श्रोत संरक्षण
१५	चिसापानी क		ग्राभिटि	५	६९	घिरिडथोक २३, पुरान्थोक ४६		संतोष जनक	WSPलागु गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, पानीको मात्रा थप, गुणस्तर सुधार गर्नु पर्ने, श्रोत संरक्षण
१६	चिसापानी क		ग्राभिटि	६	२०	राईथोक ७, घिरिडथोक ४, गैरीगाड ९		संतोष जनक	WSP लागु गर्नु पर्ने, पानीको शुद्धिकरण प्रणाली थप गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, पानीको मात्रा थप, गुणस्तर सुधार गर्नु पर्ने, श्रोत संरक्षण
१७	कमार्दी चिसापानी		ग्राभिटि	६		घिरिडथोक		नराम्रो	WSPलागु गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, श्रोत संरक्षण
१८	चिसापानी ख		ग्राभिटि	६		घिरिडथोक		राम्रो	पानीको गुणस्तर सुधार गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, श्रोत संरक्षण
१९	खल्दुगैरा		ग्राभिटि	७	३९	मचडाड ३९		राम्रो	पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, श्रोत संरक्षण
२०	कोल्हाड		ग्राभिटि	७	१०८	कोल्हाड १०८		संतोष जनक	WSP लागु गर्नु पर्ने, पानीको शुद्धिकरण प्रणाली थप गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, पानीको मात्रा थप, गुणस्तर सुधार गर्नु पर्ने,
२१	लिकिन्दी		ग्राभिटि	७	४	लिकिन्दी ४		संतोष जनक	WSP लागु गर्नु पर्ने, पानीको शुद्धिकरण प्रणाली थप गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, पानीको मात्रा थप, गुणस्तर सुधार गर्नु पर्ने,
२२	ज्वाला		ग्राभिटि	८	१०	ज्वाला १०		संतोष जनक	WSPलागु गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, पानीको मात्रा थप र गुणस्तर सुधार गर्नु पर्ने

२३	ज्वाला ख		ग्राभिटि	८	२८	हुम्पेस २८			संतोष जनक	WSP लागु गर्नु पर्ने, पानीको शुद्धिकरण प्रणाली थप गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, श्रोत संरक्षण
२४	बेलस्वारा		ग्राभिटि	८	१३	लामाथर १३			राम्रो	WSPलागु गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, पानीको गुणस्तर सुधार गर्नु पर्ने,
२५	धारदी		ग्राभिटि	९	२६	डुकुडाडा २६			संतोष जनक	WSP लागु गर्नु पर्ने, पानीको शुद्धिकरण प्रणाली थप गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, श्रोत संरक्षण
२६	चापदी		ग्राभिटि	९	२६	डुकुडाडा २६			संतोष जनक	WSP लागु गर्नु पर्ने, पानीको शुद्धिकरण प्रणाली थप गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, श्रोत संरक्षण
२७	भिरपानी		ग्राभिटि	९	२	अम्बोटे २			संतोष जनक	WSPलागु गर्नु पर्ने, पाईप लाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने, पानीको गुणस्तर सुधार गर्नु पर्ने, श्रोत संरक्षण
				जम्मा	६४६					

अनुसूची-८: निर्माणाधिन खानेपानी योजनाहरूको विवरण

क्र.सं	योजनाको नाम	योजनाको कोड	योजनाको प्रकार	वडा नं	जम्मा लाभान्वित घर धूरीहरू	योजनाबाट लाभान्वित टोलहरूको नाम र संख्या	सहयोगी निकाय	शुरू भएको वर्ष	सम्पन्न हुने मिति	योजनाको लागत	लागत अनुसार संरचना विवरण
१	डाडाबारी		ग्राभिटि	२	१२	दधिवन १२	नेपाल रेडक्रस				ईण्टेक १, RVT १, धारा ३
२	सिध्दथान		ग्राभिटि	६	१७	बन्जा १७	नेपाल रेडक्रस				ईण्टेक १, RVT १, धारा ३
३	कान्छे		ग्राभिटि	६	४२	कान्छे २२, हुक्दी ८, बेलस्वारा ४, घिरिडथोक ८					ईण्टेक १, RVT १, धारा १४

अनुसूची-९: उपस्वास्थ्य चौकीस्तरको तथ्यांक

स्थान : कोट दरबार गाविस वडा नं ४

बालबालिकाहरूको स्वास्थ्य सम्बन्धी तथ्यांक

१ बच्चाहरूको तौल मापन (पाँच वर्ष मुनीका बच्चाहरूको पोषणको अवस्था)										
बच्चाहरू	उमरेको आधारमा बच्चाहरूको समुह									
	० देखि ११ महिना		१२ देखि २३ महिना		२४ देखि ३५ महिना		३६ देखि ५९ महिना		जम्मा	
	न्यून	सामान्य	न्यून	सामान्य	न्यून	सामान्य	न्यून	सामान्य	न्यून	सामान्य
नयां	०	९९	१	१५९	०	१४३	०	१५६	१	५५७
दोहोरिएका	२	३९३	०	४१	०	३५	०	२५	२	४९४

२ भाडापखाला सम्बन्धी उपचार गरिएका ५ वर्ष मुनिका बच्चाहरूको संख्या

उपचार सेवा पु-याउने	भाडापखाला सम्बन्धी विरामी परेका नयां बच्चाहरूको संख्या				जम्मा	उपचार गरिएको संख्या	सिफारिस गरिएको संख्या	मृत्यू भएको संख्या
	जलवियोजन नभएका	सामान्य जलवियोजन भएका	धेरै जलवियोजन भएका					
उप स्वास्थ्य चौकीबाट	१४१				१४१	१४१	०	०
ग्रा.स्वा.का.कर्ता वा स्वयंसेविका हरूबाट					०	०	०	०
मातृशिशु कार्यकर्ताहरूबाट	४८	०	०		४८	४८	०	०

Nutritional and metabolic disorder

ICD Code	रोगको किसिम	महिला	पुरुष
E 46	कुपोषण	०	१
E50	A vitaminoses and other nutri deficiency	९३	५७

अनुसूची-१०: विद्यालयहरूको वर्तमान अवस्था

क्र. सं.	विद्यालयकोनाम	अवस्थित स्थान		विद्यालयको किसिम	विद्यालयको कक्षा		छात्र छात्रा तथा शिक्षक शिक्षिकाको विवरण					
		बड ा नं	टोलको नाम		देखि	सम्म	विद्यार्थी			शिक्षक		
							छात्र	छात्रा	जम्मा	शिक्षिका	शिक्षक	जम्मा
१	धर्म नि.मा.वि.	१	धरमपान ि	सामुदायिक	१	८	११३	८९	२५०	५	५	१०
२	ज्यामिरे माइ ई. बोर्डिङ स्कूल	१	थुमडाडा	संस्थागत	१	३	३३	५२	८५	५	२	७
३	चन्द्रज्योति प्रा.वि.	२	दधिवन	सामुदायिक	१	५	५६	४३	९९	४	२	६
४	कृष्ण चन्दी वा.वि.के.	२	बाभोगर ा	सामुदायिक	वा.वि. के.		८	७	१५	१		१
५	ज्यामिरेमाई प्रा.वि.	३	पत्थरगा उं	सामुदायिक	१	३	१४	२०	३४	२	१	३

६	अमर नि.मा.वि.	४	अर्खलछाप	सामुदायिक	१	८	१३६	१०	६	२४२	६	५	११
७	मदन आश्रित प्रा.वि.	४	चन्देन	सामुदायिक	१	३	७	८	१५	२	१	३	
८	रिसिड ई. बो. स्कूल	५	गैराथोक	संस्थागत	१	५	६२	७८	१४०	५	३	८	
९	जलदेवी प्रा.वि.	५	लौरेबास	सामुदायिक	१	५	५६	५०	१०६	३	२	५	
१०	अरूण प्रा.वि.	६	मचडाड	सामुदायिक	१	५	२१	२४	४५	३	२	५	
११	कृति नारायण वा.वि.के.	६	तल्लोछाप	सामुदायिक	वा.वि.के.		५	१६	२१	१		१	
१२	श्रृङ्ग मा.वि.	६	गोठाडी	सामुदायिक	१	१०	१५	९	८८	२४७	६	१०	१६
१३	बाल विकास प्रा.वि.	८	रतन्पुर	सामुदायिक	१	५	३७	२२	५९	१	३	४	
१४	श्री गणेश ई. बो. स्कूल	८	गणेशथान	संस्थागत	१	५	३३	६४	९७	५	४	९	
१५	बालकल्याण वा.वि.के.	९	डुकुडाडा	सामुदायिक	वा.वि.के.		०	३	२	५	१	०	१
							जम्मा	७४	६६				
							३	९	१४६०	५०	४०	९०	

क्र. सं.	विद्यालयकोनाम	अवस्थित स्थान		खानेपानीको सुविधाहरू						
		वडा नं.	टोलको नाम	खा.पा.प्रणाली छ र संचालनमा छ	खा.पा.प्रणाली छ तर संचालनमा छैन	उपलब्ध नै छैन	प्रयाप्त छ/छैन	फोहर फाल्ने खाडल छ/छैन	फोहर पानीको निकास छ/छैन	पानी शुद्धिकरणको लागि घरेलु विधि अपनाउने गरिएको छ/छैन
१	धर्म नि.मा.वि.	१	धरमपानी	छ			छ	छ	छ	छैन
२	ज्यामिरे माइ ई. बोर्डिङ स्कूल	१	थुमडाडा			√				
३	चन्द्रज्योति प्रा.वि.	२	दधिवन	छ			छ	छ		छैन
४	कृष्ण चन्दी वा.वि.के.	२	बाभोगरा			√		छैन	छैन	छैन
५	ज्यामिरेमाई प्रा.वि.	३	पत्थरगाउँ			√		छैन	छैन	छैन
६	अमर नि.मा.वि.	४	अर्खलछाप	छ			छ	छैन	छ	छैन
७	मदन आश्रित प्रा.वि.	४	चन्देन			√		छैन	छैन	छैन
८	रिसिड ई. बो. स्कूल	५	गैराथोक			√		छैन	छैन	छैन
९	जलदेवी प्रा.वि.	५	लौरेबास	छ			छ	छ	छ	छैन
१०	अरूण प्रा.वि.	६	मचडाड	छ			छ	छ	छ	छैन
११	कृति नारायण वा.वि.के.	६	तल्लोछाप			√				
१२	श्रृङ्ग मा.वि.	६	गोठाडी					छ	छैन	छैन
१३	बाल विकास प्रा.वि.	८	रतन्पुर			√		छ	छैन	छैन
१४	श्री गणेश ई. बो. स्कूल	८	गणेशथान			√		छैन	छैन	छैन
१५	बालकल्याण वा.वि.के.	९	डुकुडाडा			√		छैन	छैन	छैन

क्र. सं.	विद्यालयकोनाम	अवस्थित स्थान		शौचालयको सुविधा								
		वडा नं.	टोलको नाम	शौचालय भवन			लैंगिक संवेदनशील		शौचालय भिन्न क्षमता भएकाहरूको पहुँचमा छ	पानीको व्यवस्था शौचालय भित्रै या नजिकै	साबुनको व्यवस्था शौचालय बाहिर या नजिकै	के शौचालयको संख्या र आकार पर्याप्त छ ?
				निर्माण भएको र प्रयोगमा पनि छ	निर्माण भएको तर प्रयोगमा छैन	निर्माण नभएको	छात्र र छात्राको लागि एउटै शौचालय छ	छात्र र छात्राको लागि छुट्टै छुट्टै शौचालय छ				
१	धर्म नि.मा.वि.	१	धरमपानी	छ				छ	छैन			छ
२	ज्यामिरे माइ ई. बोर्डिङ स्कूल	१	थुमडाडा	छ			छ		छैन			छैन
३	चन्द्रज्योति प्रा.वि.	२	दधिवन	छ				छ	छैन			
४	कृष्ण चन्दी वा.वि.के.	२	बाभोगरा			√						
५	ज्यामिरेमाई प्रा.वि.	३	पत्थरगाउँ			√			छैन			
६	अमर नि.मा.वि.	४	अर्खलछाप	छ				छ	छैन			छ
७	मदन आश्रित प्रा.वि.	४	चन्देन	छ				छ	छैन			
८	रिसिड ई. बो. स्कूल	५	गौराथोक	छ			छ		छैन			
९	जलदेवी प्रा.वि.	५	लौरेबास	छ				छ	छैन			छ
१०	अरूण प्रा.वि.	६	मचडाडा	छ				छ	छैन			छ
११	कृति नारायण वा.वि.के.	६	तल्लोछाप			√						
१२	श्रृङ्गा मा.वि.	६	गोठाडी	छ				छ	छैन			छ
१३	वाल विकास प्रा.वि.	८	रतन्पुर	छ				छ	छैन			छ
१४	श्री गणेश ई. बो. स्कूल	८	गणेशथान	छ			छ					
१५	वालकल्याण वा.वि.के.	९	डुकुडाडा			√						

अनुसूची-११: सार्वजनिक संघ संस्थाहरूको विद्यमान खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था

क्र. सं	संस्थाको नाम	वडा नं	गाउँको नाम	संस्थाको भवन	खानेपानीको सुविधा			साबुनपानीले हात धुने स्थान छ/छैन	शौचालय					
					छ/छैन	सञ्चालनमा छ/छैन	प्रयाप्त छ/छैन		छ/छैन	महिलार पुरुषको लागि छुट्टै छ ?	भिन्न क्षमता भएका व्यक्तिहरूको पहुच योग्य	मा पानीको सुविधा	सफा तथा स्वच्छ	फोहर ब्यवस्थापन अभ्यास
१	कोट दरवार गाविसको कार्यालय	४	रिसिड	आफ्नो	छैन			छैन	छ	छैन	छैन	छैन	छैन	खाल्डोमा फाल्ने
२	उप-स्वास्थ्यचौकी	४	रिसिड	आफ्नो	छैन			छैन	छ	छैन	छैन	छैन	छैन	खाल्डोमा फाल्ने

अनुसूची-१२: टोलहरूको विद्यमान सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था

क्र. सं.	टोलको नाम	पक्की शौचालय संख्या (जम्मा)	बायो ग्यास जडान गरेका पक्की शौचालय संख्या	पक्की मल चर्पीको संख्या	अस्थायी शौचालय संख्या (जम्मा)	सुधारिएको आधुनिक चुलो	भाँडा सुकाउने चाँगा	फोहर फाल्ने खाडल	भाँडा मा भन्ने प्लेटफर्म	पानी शुद्धिकरणको लागि घरेलु विधि अपनाउने घरधुरी संख्या	हात धुने ठाउँ	करेसाबारी ब्यवस्थापन भएको घरधुरी संख्या	करेसाबारी मा खेर गएको पानी प्रयोग गर्ने घरधुरी संख्या	सफा तथा स्वच्छता तरिकाले खानेकुरा ब्यवस्थापन गर्ने घरधुरी संख्या
वडा नं १														
१	स्यालुङ	७	०	०	०	१	८	२	१	०	०	१०	०	०
२	मैदानस्वारा	२०	२	०	०	९	१५	०	०	०	०	२३	०	०
३	थुमडाडा	११	०	०	०	३	९	०	०	०	०	१७	०	०
४	लैरे	२३	०	०	०	०	१३	०	३७	०	०	३०	०	०

५	चालिसे	३०	०	०	०	१०	२०	८	६	०	०	३३	०	३३
६	तल्लो वापुड	३०	०	०	०	१०	२०	८	६	०	०	३३	०	०
७	बाघेटार	१०	०	०	०	५	६	१	१	०	०	१०	०	०
८	धरमपानी	८	०	०	०	२	६	१	०	०	०	८	०	८
९	काफलडाडा	२४	०	०	०	६	९	१	३	०	०	२६	०	२७
	जम्मा	१६३	२	०	०	४६	१०६	२१	५४	०	०	१९०	०	६८
वडा नं २														
१	चेलोक्मा	८	०	०	०	०	८	९	०	०	०	९	०	९
२	वांभोगरा	१२	०	०	०	१	१५	०	०	०	०	१९	०	१९
३	दधिवन	४३	०	०	०	७	२८	३७	०	०	०	५१	०	५१
४	कोखे	१०	०	०	०	२	७	०	०	०	०	१०	०	१०
५	मुगुरडाडा	४	०	०	०	०	४	०	०	०	०	४	०	४
	जम्मा	७७	०	०	०	१०	६२	४६	०	०	०	९३	०	९३
वडा नं ३														
१	पत्थरगाउँ	२५	०	०	०	२	१२	१	०	०	०	२४	०	२५
२	वापुड	१९	०	०	०	९	९	१२	१	०	०	१९	०	१९
३	कोटथर	५	०	०	०	०	३	३	१	०	०	५	०	५
४	ओख्लेपानी	८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	८	०	९
	जम्मा	५७	०	०	०	११	२४	१६	२	०	०	५६	०	५८
वडा नं ४														
१	खुर्पाङ्दी	१७	८	०	०	१४	९	१	५	०	०	१४	०	२५
२	आपथोक	१८	६	०	०	७	१८	१८	७	०	७	१९	०	१९
३	नया चौपारी	९	१	०	०	७	९	९	३	२	०	९	०	९
४	अर्खलाछाप	२३	५	०	०	१५	१६	०	७	३	०	२६	०	२६

५	गैराबारी	७	४	०	२	४	३	०	२	१	०	७	०	७
६	सतीकोट	११	०	०	०	३	४	०	१	०	०	११	०	११
७	ज्यामिरे	७	०	०	०	७	७	१	१	०	०	९	०	९
८	पोखरी भञ्ज्याङ	१७	१	०	०	५	५	०	०	०	०	१७	०	१७
९	केम्रादी	९	२	०	०	४	३	१	४	०	०	१५	०	१५
	जम्मा	११८	२७	०	२	६६	७४	३०	३०	६	७	१२७	०	१३८
वडा नं ५														
१	घिरिङथोक	१८	१	०	०	१	२३	६	१५	०	०	२३	०	२३
२	पुरान्थोक	३६	१	०	०	३	१५	९	१६	५	३१	३१	०	४३
	जम्मा	५४	२	०	०	४	३८	१५	३१	५	३१	५४	०	६६
वडा नं ६														
१	राईथोक	३६	१०	०	०	२०	३	०	१०	१	०	३४	०	३६
२	कान्छे	२१	४	०	०	६	२१	२१	९	०	०	२२	०	२२
३	हुक्दी	५	१	०	०	१	८	८	०	०	०	८	०	८
४	बेलस्वारा	३	३	०	०	३	४	४	०	०	०	४	०	४
५	कुतार	१	०	०	०	०	३	३	०	०	०	३	०	३
६	गैरीगाउँ	८	४	०	०	४	१	०	१	१	०	९	०	९
७	वन्जा	५	१	०	०	४	४	११	०	०	०	१७	०	१७
८	बाह्रविसे	४	०	०	०	०	६	१	०	०	०	१०	०	१०
९	घिरिङथोक	२९	२	०	०	२	२९	२९	१	०	०	२९	०	२९
	जम्मा	११२	२५	०	०	४०	७९	७७	२१	२	०	१३६	०	१३८
वडा नं ७														
१	लिकिन्दी	११	२	०	०	४	९	०	०	०	०	११	०	११
२	मचडाङ	३६	४	०	०	४	३२	०	२०	०	०	३५	०	३९

३	छतिवन	१०	०	०	०	०	६	०	०	०	०	१४	०	१७
४	तल्लो छाप	२२	०	०	०	०	६	०	०	०	०	२२	०	२२
५	कोल्हाड	१३	०	०	०	०	१४	०	०	०	०	१५	०	१५
	जम्मा	९२	६	०	०	८	६७	०	२०	०	०	९७	०	१०४
वडा नं ८														
१	गोठाडी	३५	५	०	०	३२	१	१७	१	२	०	२२	०	२२
२	दुङ्गागाडे	४०	०	०	०	९	३०	१७	०	०	०	४०	०	४३
३	लामाथर	१३	०	०	०	३	१०	१३	०	०	०	१२	०	१३
४	हुम्पेस	२८	४	०	०	१४	२५	०	२४	०	०	२८	०	२८
५	एक्लोटार	१२	०	०	०	०	२	०	०	०	०	१७	०	१७
६	ज्वाला	८	०	०	०	०	२	०	०	०	०	८	०	८
	जम्मा	१३६	९	०	०	५८	७०	४७	२५	२	०	१२७	०	१३१
वडा नं ९														
१	डुकुडाडा	२५	०	०	०	१२	२०	०	१०	१	०	२३	०	२६
२	धारादी	११	०	०	०	१	९	६	०	०	०	१४	०	१४
३	इमिर	५	०	०	०	०	२	०	०	०	०	१२	०	१२
४	अम्बोटे	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२	२
५	जैसीहटिया	४१	०	०	०	०	५	०	२९	७	०	१२	०	४३
	जम्मा	८४	०	०	०	१३	३६	६	३९	८	०	६१	२	९७
	कूल जम्मा	८९३	७१	०	२	२५६	५५६	२५८	२२२	२३	३८	९४१	२	८९३
	प्रतिशत	८७.९८	७.००	०.००	०.२०	२५.२२	५४.७८	२५.४२	२१.८७	२.२७	३.७४	९२.७१	०.२०	८७.९८
	टोलको संख्या ६२													

अनुसूची-१३: खुल्ला दिसामुक्त पछिको गतिविधिको सहयोगमा गाविसस्तरको पहुंचको अवस्था

खुल्ला दिसामुक्त तथा पूर्ण सरसफाइको अवस्था	वडा नं								
	१	२	३	४	५	६	७	८	९
खुल्ला दिसामुक्त घोषणा भएको	√	√	√	√	√	√	√	√	√
पूर्ण सरसफाइ घोषणा भएको									

गाविसमा भएका सार्वजनिक शौचालयहरूको संख्या	
शौचालय नभएका विद्यालयहरूको संख्या	०
शौचालय नभएका संघ संस्था वा कार्यालयहरूको संख्या	२

खुल्ला दिसामुक्तपछिको योजना/क्रियाकलापहरू	तयार गरेको		कार्यान्वयनको अवस्था	सुधारको अवस्था
	छ	छैन		
गाविसकोखुल्ला दिसामुक्त पछिको योजना/रणनीति पूर्णसरसफाइको योजनाको नमूना		छैन	छ	छ
खुल्ला दिसामुक्तपछिको अनुगमन योजना		छैन	छ	छ
खुल्ला दिसामुक्तपछिको क्रियाकलापहरूका लागि योजना तथा बजेट	छ		छ	छ
खुल्ला दिसामुक्त दिगोपना र पूर्ण आनीबानी परिवर्तनको प्रवर्धनका लागि गरिएको क्रियाकलापहरू				

प्रत्येक वडामा वडा नागरिक मञ्चको बैठक बसि सरसफाइ बारे छलफल

VWASHCC दलिततथा महिलाको आत्मविकास संबन्धी तालिममा पूर्ण सरसफाइ संबन्धी शिक्षण

शौचालयको सरसफाइका लागि घरदैलो अभियान संचालन

पूर्ण सरसफाइका क्रियाकलापहरूको अवस्था

पूर्ण सरसफाइ योजना	वडा नं								
	१	२	३	४	५	६	७	८	९
सबै घरमा चर्पीको प्रयोग भएको									
सबै घरमा जोखिमपूर्ण अवस्थामा साबुन वा अन्य वस्तुले हातधुने बानी भएको									
खानेपानीको सुरक्षित व्यवस्थापन र शुद्धिकरण									
व्यक्तिगत सरसफाइमा नियमितता									
घरको भित्र र बाहिर ब्यवस्थित ठोस र तरल फोहरको ब्यवस्थापन									
भाँडा सुकाउने चाड									
सुरक्षित खाना									
वातावरणीय सरसफाइ									

अनुसूची-१४: बडास्तरमा तर्जुमा गरिएका खानेपानी योजनाहरूको विवरण

क्र. सं.	योजनाको नाम प्राथमिकताको आधारमा	योजनाको प्रकार	वडा नं.	नयाँ/मर्मत/पुन निर्माण	श्रोतको नाम	अनुमानित संरचनाहरूको विवरण					टोलहरूको नाम	सेवा नपुगेका घरधुरी	जातीय घरधुरी					बाढी पहिरोको संभावना
						इण्टेक	आर.भि.फिट	धारता	मुख्य पाईप लाइन मि	वितरण पाईप लाइन मि			दलित	जनजाती	धार्मिक अल्पसंख्यक	अन्य	जम्मा	
१	गोठाडी कोन	ग्राभिटी	१	मर्मत		१	१	२			बाछेटार	८		८			८	छैन
२	भिरूदी	ग्राभिटी	१	नयाँ	भिरूदी	२	१				लैरे	२६		३३			३३	ईण्टेक क्षेत्रमा
३	काफलडाडा पंधेरो	ग्राभिटी	१	नयाँ	काफलडाडा पंधेरो						काफलडाडा	१२		१२			१२	छैन
४	घुस्ल्यान्दी	ग्राभिटी	१		घुस्ल्यान्दी						तल्लो बापुड	७		९			९	छैन
५	मूलखोला	ग्राभिटी	१		मूलखोला						लैरे स्यालुड	१०		१०			१०	छैन
६	चन्देन गौरा	ग्राभिटी	१	मर्मत	चन्देनखोला	१	१				स्यालुड, मैदानस्वारा, थुमडाडा	५०	१	४९			५०	ईण्टेक र मुख्य पाईपलाईन क्षेत्रमा
७	ढुङ्गा खानी	ग्राभिटी	१	नयाँ	ढुङ्गा खानी						चालिसे	२४		३३			३३	छैन
८	धरमपानी	ग्राभिटी	१	पुन निर्माण	धरमपानी						धरमपानी	२०		२८			२८	छैन
९	बेलडाडा पानी	ग्राभिटी	१	पुन निर्माण	बेलडाडा पानी						लैरे	२४		३०			३०	ईण्टेक र मुख्य पाईपलाईन क्षेत्रमा
१०	सिरूदी माथिल्लो	ग्राभिटी	२		सिरूदी माथिल्लो						दधिवन	१२	४	४७			५१	छैन
११	वारवेन्दी	ग्राभिटी	२	नयाँ	वारवेन्दी						बांभोगरा	७		१९			१९	छैन
१२	रुम्वादी	ग्राभिटी	२		रुम्वादी						चेलोकमा	६		९			९	छैन
१३	दधिवनखोला	लिफिटड	२	नयाँ	दधिवनखोला						दधिवन	५१	४	४७			५१	छैन

१४	घुटुकस्वारा	ग्राभिटी	२							बाभोगरा	११		१९			१९	छैन
१५	कोखेपंधेरो	लिफिटड ?	२	नया	कोखेपंधेरो					कोखे	१०		१०			१०	छैन
१६	घर्तीखोला	लिफिटड	२	नया	घर्तीखोला					बाभोगरा	१९		१९			१९	छैन
१७	रिसिडदी	लिफिटड	३	नया	रिसिडदी					पत्थरगाउं	२५		२५			२५	छैन
१८	चांपदी मूल	लिफिटड	३	नया	चांपदी मूल					कोटथर	५	२	३			५	छैन
१९	गादाम्दीखोला	ग्राभिटी	३	मर्मत	गादाम्दीखोला					वापुड	१९		१९			१९	छैन
२०	कोल्टेगैरा	ग्राभिटी	४	नया	कोल्टेगैरा					खुर्पाडी	८		२५			२५	छैन
२१	खुर्पाडी कुवा	ग्राभिटी	४	नया	खुर्पाडी कुवा					खुर्पाडी	४		२५			२५	छैन
२२	नयां पंधेरो	लिफिटड	४	नया	नयां पंधेरो					अर्खलछाप	२६		२६			२६	छैन
२३	बराहाथान	लिफिटड	४	नया	बराहाथान					अर्खलछाप	२६		२६			२६	छैन
२४	चिसापानी	ग्राभिटी	४	नयां	चिसापानी					ज्यामिरे	१०		१०			१०	छैन
२५	ज्यामिरे	ग्राभिटी	४	पुन निर्माण						पोखरी भञ्ज्याड	१७	१५	२			१७	छैन
२६	खुर्पाडी कुवा		४							खुर्पाडी	२३		२५			२५	छैन
२७	बाहुनपानी	लिफिटड	४	नयां						आमथोक	१९		१९			१९	छैन
२८	ओखल्दी		४													०	छैन
२९	उदिसीगैरा	लिफिटड	४	नयां	उदिसीगैरा					केम्रादी	११		१५			१५	छैन
३०	साउने खोल्सी	लिफिटड	५	नयां	साउने खोल्सी					पुरान्थोक, घिरिडथोक	६०	४३	२३			६६	छैन
३१	धारापानी	लिफिटड	५	नयां	धारापानी					पुरान्थोक, घिरिडथोक	६६	४३	२३			६६	छैन
३२	गरूडपानी	लिफिटड	६	नयां						राईथोक	३६	२	३४			३६	छैन
३३	बाचेखोला	लिफिटड	६	नयां	बाचेखोला					घिरिडथोक	१८		२९			२९	छैन
३४	थर्पुखोला	ग्राभिटी	६	नयां	थर्पुखोला					बाह्निबिसे	१०		१०			१०	छैन
३५	भिरपानी	ग्राभिटी	६	नयां	भिरपानी					राईथोक	१६		३६			३६	छैन

३६	चिलाउनेपानी	ग्राभिटी	६	नयां	चिलाउनेपानी						बेलस्वारा	४		४			४	छैन
३७	चांपपानी कुवा	ग्राभिटी	६	नयां	चांपपानी कुवा						बान्जा, कुनार	६	१	१८		२	२१	छैन
३८	पिपार्तु कुवा	ग्राभिटी	६	नयां	पिपार्तु कुवा						घिरिडथोक	२		२९			२९	छैन
३९	चिलाउनेपानी कुवा		६	नयां	चिलाउनेपानी कुवा						घिरिडथोक	१		२९			२९	छैन
४०	बांसखोला	लिफिटड	६	नयां	बांसखोला						घिरिडथोक	१		२९			२९	छैन
४१	भिरुदी खोल्सी	ग्राभिटी	६	नयां	भिरुदी खोल्सी						बेलस्वारा	४		४			४	छैन
४२	वारवेन्दी	लिफिटड	७	नयां	वारवेन्दी						तल्लो छाप	७		२२			२२	छैन
४३	चिसापानी	ग्राभिटी ?	७	मर्मत	चिसापानी						छतिवन	१७		१७			१७	छैन
४४	आर्वातुस्वारा		७	मर्मत	आर्वातुस्वारा						मचडाड	७		३९			३९	छैन
४५	पुरानो कुवा		७	मर्मत	पुरानो कुवा							१९		१९			१९	छैन
४६	खानीखोला	लिफिटड	७	नयां	खानीखोला						छतिवन	१२		१७			१७	छैन
४७	चिसापानी	ग्राभिटी	७	नयां	चिसापानी						मचडाड	७		३९			३९	छैन
४८	वारवेन्दी	लिफिटड	७	नयां	वारवेन्दी						छतिवन	१०		१७			१७	छैन
४९	आत्याक्दी	ग्राभिटी	७	नयां	आत्याक्दी						काल्हाड	८		१५			१५	छैन
५०	खल्दुगैरा	ग्राभिटी	७	नयां	खल्दुगैरा						मचडाड ३९	५१		५१			५१	छैन
५१	लिङ्गखोला	लिफिटड	८	नयां	लिङ्गखोला						गोठाडी	२०		३८			३८	छैन
५२	बलैती गैरा	लिफिटड	८	नयां	बलैती गैरा						दुङ्गागाडे	१९	१५	३		२५	४३	छैन
५३	हुकार्तु	लिफिटड	८	नयां	हुकार्तु						गोठाडी	१०		३८			३८	छैन
५४	पंधेरो पुछार	लिफिटड	८	नयां	पंधेरो पुछार						दुङ्गागाडे	८	१५	३		२५	४३	छैन
५५	भाट पंधेरो	ग्राभिटी ?	८	नयां	भाट पंधेरो						दुङ्गागाडे	१७					०	छैन
५६	बेलस्वारा	ग्राभिटी	८	नयां	बेलस्वारा							१३					०	छैन

५७	एक्लेटार	लिफ्टिड ?	८	नयां	एक्लेटार						एक्लेटार	१७	१२	५			१७	छैन
५८	ज्वाला	ग्राभिटी	८	मर्मत	ज्वाला						लुम्पेस	२८		२०		८	२८	छैन
५९	ज्वाला ख	ग्राभिटी	८	मर्मत	ज्वाला ख						ज्वाला	८		८			८	छैन
६०	पालेवन पंधरो	ग्राभिटी	९	नयां	पालेवन पंधरो						जैसीहटिय	६	१	३८		४	४३	छैन
६१	भिरुदी	लिफ्टिड	९	नयां	भिरुदी						ईमिर	१२	१२				१२	छैन
६२	सोती पंधरो	लिफ्टिड	९	नयां	सोती पंधरो						जैसीहटिय	४२	१	३८	४		४३	छैन
६३	तल्लो घुर्पाल्दी	लिफ्टिड	९	नयां	तल्लो घुर्पाल्दी						धारादी	११	१७				१७	छैन
६४	धारादी तल्लो	लिफ्टिड	९	नयां	धारादी तल्लो						डुकुडाडा	२६		२६			२६	छैन
६५	भीरपानी	ग्राभिटी	९	मर्मत	भीरपानी						अम्बाटे	२		२			२	छैन
६६	चांपदी	ग्राभिटी	९	मर्मत	चांपदी						डुकुडाडा	१		२६			२६	छैन
६७	माथिल्लो घुर्पाल्दी	लिफ्टिड	९	नया							डुकुडाडा	२६		२६			२६	छैन
६८	धारादी कुवा		९	नया							डुकुडाडा	६		२६			२६	छैन
६९	बराहापानी	ग्राभिटी	९								धारादी	७	१७				१७	छैन
७०	इनारदी	लिफ्टिड	९	नया							ईमिर	३	१२				१२	छैन
	जम्मा योजना संख्या		७०		जम्मा	४	३	२	०	०	०	११३४	२१७	१४०३	४	६४	१६८	८

अनुसूची-१५: गाविस स्तरिय तर्जुमा गरिएका खानेपानी योजनाहरूको विवरण र लागत

गाविसस्तरीय प्राथमिकताक्रम	योजनाको नाम	योजनाको प्रकार	वडा नं	लाभान्वित टोलहरूको नाम	जम्मा लाभान्वित घरधुरी	सेवा नपुगेका घरधुरी	जनसंख्या	लागत ने रु हजारमा
१	चिसापानी	लिफ्टिड	७	छतिवन, तल्लोछाप	३९	३९	२१४	३६४०
२	पोखरी गैरा	लिफ्टिड	३	पत्थरगाउँ	२५	२५	१३७	२३३३

३	केम्रादी	ग्राभिटी	८,९	गोठाडी	८१	८१	४४५	४००२
४	भाट पंधेरो	लिफिटड	८	ढुङ्गागाडे	४३	४३	२३६	४०१३
५	सुन्तला गैरा	ग्राभिटी	६	बाह्रबिसे	१०	१०	५५	४९४
६	भैसेढुङ्गा	ग्राभिटी	२	कोखे	१०	१०	५५	४९४
७	सर्पाडी तल्लो	ग्राभिटी	८	एक्लेटार	१७	१७	९३	८४०
८	भिरूदी	लिफिटड	९	तल्लो डुकुडाडा,धारादी,इमिर	४७	४७	२५८	४३८७
९	गरूडपानी	लिफिटड	६	राइथोक	३०	३०	१६५	२८००
१०	खुर्पाडी	ग्राभिटी	४	खुर्पाडी	२०	२०	११०	९८८
११	बांभोगरा	ग्राभिटी	२	बांभो गरा	१९	१९	१०४	९३९
१२	चिसापानी	ग्राभिटी	४	पोखरी भञ्ज्याड	११	११	६०	५४४
१३	तल्लो बापुड	ग्राभिटी	१	तल्लो बापुड	१०		०	
१४	चिसापानी	ग्राभिटी	५,६	पुरान्थोक	४३		०	
१५	ज्वाला	ग्राभिटी	८	लुम्पेस	२८		०	
१६	भिरूदी	लिफिटड	९	डुकुडाडा	२६		०	
१७	धरमपानी	ग्राभिटी	१	राधुथुन, बेलडाडा	२३		०	
१८	चांपदी	ग्राभिटी	४	केम्रादी	११		०	
१९	ज्यामिरे	ग्राभिटी	४	ज्यामिरे	७		०	
२०	चांपदी	लिफिटड	३	कोटथर	५		०	
२१	करडाडा	ग्राभिटी	४	ज्यामिरे, करडाडा	३		०	
२२	गोठाडी	ग्राभिटी	१	बाछेटार	८		०	
२३	काफलडाडा	ग्राभिटी	१	चापदी, गाडाम्दी	१२		०	
				जम्मा	५२८	३५२	१९३२	२५४७४
प्रति परिवार औसत जनसंख्या ५.४९, प्रति व्यक्ति ग्राभिटी स्कीमको लागत रू ९०००, प्रति व्यक्ति सोलार पम्पिड. स्कीमको लागत रू १७००० र प्रतिव्यक्ति श्रोत संरक्षण को रू १२०० का दरले ल.ई तयार गरिएको छ ।								

अनुसूची-१६: गाविस स्तरीय पूर्ण सरसफाइ रणनीतिक योजना

पूर्ण सरसफाइ रणनीतिक योजना

खुल्ला दिसामुक्त घोषणाको प्रतिफललाई दिगो र निरन्तर रूपमा अगाडि बढाई आधारभूत सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्थामा सुधार गर्नु पर्दछ । घोषणाको समयसम्म आउदा गर्न इच्छा भएपनि गर्न बाकी रहेको, सुधार गर्नुपर्ने महशुस भएका पक्षहरू, थप गर्नुपर्ने तथा स्तरीकरण गर्नुपर्ने कुरा थाति रहेका हुन्छन् । खुल्ला दिसामुक्त घोषणालाई दिगो, घोषणा पछिको सुविधामा पहाच तथा पूर्ण सरसफाइ अभियानलाई समयमै सफल बनाउने चाहना गाविसको रहेको छ । गाविसको सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था पहिचान, योजना तयार, स्रोत साधनको परिचालन, प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी छिटो भन्दा छिटो सफलता हासिल गर्नका लागि गाविस स्तरीय पूर्ण सरसफाइ रणनीतिक योजनाको आवश्यकता महशुस गरी यो रणनीतिक योजना तयार गरिएको छ ।

१. सोच

कोटदरबार गाविसमा बसोबास गर्ने सम्पूर्ण बासिन्दाहरूको स्वास्थ्यमा सुधार गरी समुदायको क्षमता विकास, आर्थिक समुन्नति र वातावरण मैत्री सामाज निर्माण गर्नु रहेको छ ।

२. लक्ष्य

क) पूर्ण सरसफाइको लागि आवश्यक पर्ने विवरणहरू वडागत रूपमा वि.सं. सम्ममा पुरा गरिने छ ।

ख)..... सम्ममा गाविसको सम्पूर्ण वडाहरू र गाविसलाई नै पूर्ण सरसफाइ तथा आनीवानी परिवर्तन भएको घोषणा गरिने छ ।

ग) कोटदरबार गाविसलाई वि.सं.....सम्ममा पूर्ण सरसफाइ घोषणा गरी वि.सं...पश्चात पूर्ण सरसफाइ पश्चातको क्रियाकलापहरूको थालनी गरिने छ ।

३. उद्देश्य

यस रणनीति तयार भएपछि निम्न उद्देश्यहरू पुरा हुनेछन्:

क) खुल्ला दिसामुक्तलाई दिगो रूपमा अगाडि बढाउन सहयोग पुग्ने छ ।

ख) व्यक्तिगत, घरायसी, सस्थागत तथा वातावरणीय सरसफाइ प्रवर्द्धन हुने छ ।

ग) सस्थागत, सार्वजनिक तथा घरायसी शौचालयलाई संरचनागत रूपमा स्थायी तथा प्रयोगकर्ता मैत्री बनाउने वातावरण तयार हुने छ ।

घ) स्थानीय स्रोत तथा साधनलाई योजनागत रूपमा नियमित परिचालन गरिने छ ।

ड.) पूर्ण सरसफाइको लागि कार्य योजना तयार गरी तोकिएको समयमा नै घोषणा गरिने छ ।

४. रणनीति:

क) यस गाविसलाई वि.सं. सम्ममा पूर्ण सरसफाइ घोषणा गरी पूर्ण सरसफाइको वानी ब्यबहार परिवर्तन भएको प्रमाणीकरण गर्ने ।

ख) खुल्ला दिसामुक्त पछिको अवस्थाको विश्लेषण गरी गाविसको सरसफाइ तथा स्वच्छताका अवस्था पहिचान गर्ने । गाविसमा रहेको स्रोत र साधनको पहिचान, परिचालन र परिवेश (३ प) निर्माण गर्ने ।

ग) भिवाससिसि, वडा नागरिक मञ्च, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी, गाविसले पूर्ण सरसफाइको अभियान अगाडि बढाउने सवैलाई समेट्नेको मुख्य जिम्मेवारी लिने ।

घ) जिविस, गाविस तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरूले बार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट विनोजित गर्नेक्रममा पूर्ण सरसफाइ तथा आनीवानी परिवर्तनलाई प्राथमिकतामा राख्न पहल गर्ने ।

ड.) गाविसमा भएको सार्वजनिक, सस्थागत तथा विद्यालय शौचालयहरूलाई स्थायी र स्वच्छ बनाउन शौचालय संचालन तथा मर्मतका लागि विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । साथै घरायसी शौचालयको अवस्था नियमित रूपमा सुधार गर्ने ।

च) जिल्ला र गा. वि. स. मा रहेका विभिन्न सरकारी तथा अर्ध सरकारी कार्यालयहरू, नागरिक समाज, संचार क्षेत्र तथा पत्रकार, समाजसेवी व्यक्तिहरू, राजनैतिक संगठनहरू, खानेपानी उपभोक्ता महासंघ, विद्यालय, नीजि क्षेत्र, सामुदायिक वन, महिला सञ्जाल, दलित सञ्जाल, जनजाति सञ्जाल, गैर सरकारी संस्थाहरू तथा विभिन्न निकायहरूसागको सहकार्य, समनवय, जिम्मेवरी बाडफाड गरी पूर्ण सरसफाइ अभियान लाई अघि बढाउने ।

छ) गाउ वस्ती, टोल, वडा, विद्यालयहरूले पूर्ण सरसफाइ अभियान सफल पार्न कार्य योजना सहित सक्रिय रूपमा संलग्न हुने र साथै भिवाससिसिको निर्णयलाई कार्यान्वयन गर्न जिम्मेवारी वहन गर्ने ।

ज) संस्थागत तथा संरचनागत रूपमा कार्य योजना निर्माण, बजेट व्यवस्थापन, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा समिक्षा प्राणली बनाउने ।

झ) पूर्ण सरसफाइको अभियान असहयोग गर्ने व्यक्ति, संस्था वा समूहलाई सहि दिशामा लेराउन गाविसले थप नियमहरू आवश्यकता अनुसार बनाउने र अनुमोदन गरि लागु गर्ने ।

ञ) प्रोत्साहन, सम्मान, पुरस्कारको माध्यमबाट पूर्ण सरसफाइको अभियानलाई तीव्रता दिइने छ भने दण्ड, सजाय, जरिवनाको नीतिको माध्यमबाट पूर्ण सरसफाइ अभियानमा आएको प्रतिकूल वातावरणलाई सुधार गर्ने ।

ट) समुदायको अगुवाईमा पूर्ण सरसफाइ, विस्तारित समुदायको अगुवाईमा पूर्ण सरसफाइ तथा विद्यालयको अगुवाईमा पूर्ण सरसफाइ अबधारणाहरूलाई मुख्य आधार मानी पूर्ण सरसफाइ अभियान संचालन गर्ने ।

५. कार्यनीति

क) गाविसमा संचालन गरिन सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी क्रियाकलापहरू एकिकृत रूपमा संचालन गर्न सबै सरोकारवालाहरू बीच प्रत्येक महिनाका एकपटक बैठक वस्ने ।

ख) गाविसमा भएको स्रोत साधानको पहिचान गरि गाविसको योजना तयार तथा अद्याबधिक गर्ने ।

ग) गाविस तहको योजनालाई आधार मानी प्रत्येक वडा, विद्यालयहरूले संरचनागत रूपमा अघि बढ्ने । उनीहरूको क्षमता विकासको लागि सचेतना तथा अभिमुखीकरण गर्ने । विषयबस्तु , कार्य योजना र अनुगमनको ढाचाको वारेमा प्रष्ट पार्ने ।

घ) वडा तथा गाविस तहमा नियमित बैठक वस्ने । प्रत्येक बैठकमा कम्तीमा महिनभरि भएको प्रगति, भोग्नु परेको समस्या, सम्भावित चुनौति, सामाधानको उपाय र आगिम महिनाको लक्ष्यहरू विवरण पेश गर्ने ।

ड.) जिल्लाले निर्धारित गरेको पूर्ण सरसफाइको सूचकहरूको विवरण राख्ने, अद्याबधिक गर्ने र भिवाससिसिले यसको अवस्थाको लेखाजोखा गरि आवश्यकतानुसार थप कदम चाल्ने ।

च) गाविस स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति (भिवाससिसि) को नाममा गाविसमा सरसफाइ कोष स्थापना गर्ने र कोष परिचालन गरि एकिकृत रूपमा कार्यक्रम संचालन गर्ने । यसको लागि प्रत्येक वर्ष कुन कुन संघ संस्थाले कति रकम विनियोजित गर्ने भन्ने कुरा भिवाससिसि र सरोकारवालाहरूको भेलाबाट निर्णय गर्ने ।

छ) सरसफाइ तथा स्वच्छता र शौचालय सम्बन्धी सामाग्री सजिलैसागै समयमै सस्तो र विकल्प सहित प्राप्त गर्न व्यवसायीहरूसंग सहकार्य गर्ने । गाविस हाताभित्रै प्यान, पाइप, सिमेन्ट, रड, हर्पिक, ब्रस, सावुन, टुथपेष्ट, काइयो, नेल कटर उपलब्धताको व्यवस्था गर्ने त्यस्तैगरि सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी स्रोत व्यक्ति, चर्पी निर्माण, रिड. तथा प्यान बनाउने मिस्त्री तयार गर्ने ।

ज) स्वास्थ्य तथा शारीरिक अध्ययन गराउने शिक्षक, गाविस सचिव, स्वास्थ्य चौकीका इन्चार्ज, गाविसमा कार्यरत बिकाससाग सम्बन्धित कर्मचारी, गैर सरकारी संस्थाको सामाजिक परिचालकहरू, महिला स्वास्थ्यकर्मी, क्लवका प्रतिनिधीहरू र यस्तै अन्य व्यक्तिहरूलाई स्रोत व्यक्ति तयार गर्ने ।

झ) वडा नागरिक मञ्चले वडा वास सिसिको भूमिका समेत निर्वाह गर्ने सो मञ्चले आ आफ्नो वडामास्थानीय स्तरका उत्प्रेरकहरू तयार तथा परिचालन गर्ने । वडा नागरिक मञ्चले वडाको

सरसफाइको नेतृत्व, कार्य योजना कार्यान्वयन, मानवीय स्रोतको परिचालन, कार्य योजना अद्यावधिक गर्ने तथा अनुगमनका कामहरू गर्ने ।

ज) भिवाससिसिससाग समन्वय गरि सम्बन्धी वडाका वडा नागरिक मञ्चले हरेक घरको सम्पूर्ण नामावली अभिलेख राखी सरसफाइ कार्ड वितरण गर्ने । पूर्ण सरसफाइ भएपछि पूर्ण सरसफाइको प्रमाणीकरण गर्न स्टीकर टास्ने । गा. वि. स.मा कुनैपनि किसिमको सेवा सुविधा र सिफारिस लिन आउदा घरमा पूर्ण सरसफाइको सूचक पुरा भए नभए वा कति वटा पुरा भएको जनाकारी लिने । तोकिएको समयसम्म पुरा भएको प्रमाण पेश नगर्ने घरधुरीहरूलाई गा.वि.स. वाट दिईने सेवा सुविधा तथा सिफारिसको सन्दर्भमासमयमै बिस्तृत छलफल गर्ने ।

ट) स्वास्थ्य चौकिमा सरसफाइ डेस्क स्थापना गर्ने र सेवा लिन आउने विरामी तथा उसको साथमा आउने परिवारका सदस्यलाई पूर्ण सरसफाइ सम्बन्धि जानकारी दिने र साथै प्रत्येक विद्यालयहरूमा सरसफाइ नमूना टेबल राखी सचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।

ठ) पूर्ण सरसफाइ घोषणाको लागि गाउ, टोल , वडाहरू बीच प्रतिस्पर्दा गराउने र घोषणा गरेको आधारमा प्रोत्साहनका व्यवस्था गर्ने । त्यस्तैगरि गा वि स स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिको निर्णयानुसार अन्य पुरस्कार तथा प्रोत्साहन दिनुपर्ने व्यक्ति, संस्था वा समूह पहिचान गरि पुरस्कृत गर्ने ।

ड) पूर्ण सरसफाइ घोषणाको प्रतिवद्धता तयार पारी घोषणाको दिन सम्पूर्ण समुदायहरूलाई प्रतिवद्धता ब्यक्त गर्न लगाउने र सोही पूर्ण सरसफाइलाई स्थायीत्व दिने ।

६. स्रोत र साधनको व्यवस्थापन

क) मानवीय स्रोत साधन पहिचान र परिचालन

- गा. वि. स स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति
- वडामा बडा नागरिक मञ्चहरू
- गाविस स्तरीय सञ्जालहरू
- शिक्षक शिक्षिका, विद्यार्थी, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ तथा जुनियर रेडक्रस र बाल क्लव
- गा. वि. स. भित्र रहेका सरकारी, गैर सरकारी संस्था, विकाससाग सम्बन्धी निकायहरूका प्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरू
- पूर्ण सरसफाइ सम्बन्धि उत्प्रेरकहरू
- महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका
- सामाजिक परिचालकहरू
- सहकारी संस्थाहरू
- धार्मिक तथा सास्कृतिक समूह तथा ती समूहका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरू
- स्थानीय स्तरमा गठित समूहमा आवद्ध व्यक्तिहरू (आमा समूह, महिला समूह, बालक्लव, आदि)
- राजनैतिक दलका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरू
- नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, उप शाखा एवं त्यसका सदस्यहरू
- सुरक्षा निकाय,
- दातृ निकाय र त्यससंग आवद्ध ब्यक्ति तथा संस्थाहरू

- स्थानीय तहका दक्ष मानवीय स्रोतहरू जस्तै: सिकर्मी, डकर्मीहरू, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी स्रोत व्यक्तिहरू
- स्थानीय व्यवसायी, व्यापारीहरू तथा निर्माण व्यवसायी
- नागरिक समाज
- संचार गृह तथा पत्रकारहरू
- सार्वजनिक यातायात कर्मचारी तथा चालकहरू

ख) आर्थिक स्रोत साधन पहिचान र परिचालन

क्र. स.	निकायहरू	वार्षिक बजेट
१	गा.वि.स.को सरसफाइ कोष	
२	गा.वि.स को वार्षिक सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी कार्यक्रम	
३	समपुरक कोषहरू	
४	वन उपभोक्ता समिति	
५	वडाहरूवाट संकलन	
६	जरिवाना संकलन	
७	सहयोग (दान, चन्दा, पुरस्कार आदि)	
	जम्मा	

७. यस गाविसको विद्यमान चुनौती तथा अवसरहरू:

क) चुनौतीहरू

- भिवाससिसिको नियमित बैठक, कार्य योजनानुसार क्रियाकलाप संचालन, वार्षिक बजेटको वातावरण सृजना जस्ता गतिविधीमा निर्वाह गनुपर्ने भूमिका ।
- प्रत्येक घरधुरीमा भएको शौचालयको मर्मत सभार तथा स्तरोन्नती, नयाा निर्माण भएको घरधुरी तथा वसाइ सराइ घरधुरीमा शौचालयको सुनिश्चिता ।
- सस्थागत तथा सार्वजनिक स्थलहरूमा रहेका शौचालय र सरसफाइ तथा स्वच्छताको दीगोपना गर्दै अवस्थामा सुदृढीकरण ।
- सावुन पानीले हातधुने, घरायसी पानी शुद्धिकरणका विधी अपनाई पानी पिउने तथा ब्यक्तिगत सरसफाइ कायम राख्ने सन्दर्भमा ब्यक्तिगत तहमा चेतना अभिवृद्धि ।
- गाबिस तथा वडातहमा तयार भएको कार्य योजना तथा अनुगमन प्रणालीको कार्यान्वयन र प्रभावकारिता ।
- पूर्ण सरसफाइको अभियान प्रत्येक घरदैलो, विद्यालय र संघ सस्थाहरूको संलग्नता र परिवर्तनको लागि जिम्मेवारी लिने ।
- तोकिएको समयसीमा भित्रै वडा तथा गाविसलाई पूर्ण सरसफाइयुक्त क्षेत्र घोषणा ।

ख) अवसरहरू

- गाविसमा एक चरणको सरसफाइ अभियान सफल भै खुल्ला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भएको र सरसफाइ तथा स्वच्छता अभियानले निरन्तरता पाएको ।
- गाविसस्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति र वडामा वडा नागरिक मञ्चले वडा सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिको रूपमा जिम्मेवारी वहन गर्न सक्ने अवस्था रहेको ।
- गाविसभिन्न रहेको सम्पूर्ण निकायहरू खुल्ला दिसामुक्त अभियानमा सक्रिय रूपमा सहभागि भएकोले खुल्ला दिसामुक्तको दीगोपना र पूर्ण सरसफाइ तथा आनीवानी परिवर्तन सम्बन्धी जानकारी हासिल गरेको ।
- पूर्ण सरसफाइ तथा आनीवानी परिवर्तनको अभियानलाई संचालन गर्न सहयोगी निकाय र गाविसभिन्न पनि मानवीय स्रोत तयार भै सकेको ।
- स्थानीय निकाय र स्थानीय समुदायको अगुवा र अपनत्व वहन गरेकोले अभियान लामो समयसम्म व्यक्तिगत तहसम्म पुग्ने ।
- गाविसभिन्नका वासिन्दाहरूको सरसफाइ तथा स्वच्छताको सचेतनाको स्तर दिन प्रति दिन बढ्दै गएको ।
- स्वयं राष्ट्रले पनि सरसफाइ तथा स्वच्छताको विषयवस्तुलाई आधारभूत सवालको रूपमा लिई मातहतको निकायलाई सक्रिय रूपमा जिम्मेवारी वहन गर्न निर्देशन दिएको ।
- गा.वि.स.मा विभिन्न किसिमका सामुदायिक संघ संस्थाहरू, आमा समुह, बाल क्लवहरू, महिला समुहहरू तथा जातीय संगठनहरू कार्यरत रहेकाले तिनीहरूलाई सरसफाइको क्षेत्रमा परिचालन गर्न सकिने ।

द. अनुगमन र मुल्यांकन:

गाविसमा पूर्ण सरसफाइको अभियान प्रभावकारी रूपले संचालन तथा सफल बनाउन जिल्ला तह, गाविस तह, वडा तह र स्थानीय समुदायहरूको तहबाट अनुगमन गरिने छ । गाउँ स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिले आवश्यकतानुसार तहगत अनुगमन तथा मुल्यांकन समिति बनाउने छ । सो समितिले नियमित अनुगमन गर्ने छ । अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्नका लागि विधिहरू निर्धारण गरि व्यक्तिगत, घरायसी तथा सस्थागत तहमा पूर्ण सरसफाइका सूचकहरू पुरा भए नभएको अनुगमन गर्ने छ । अनुगमनको लागि पूर्ण सरसफाइको सूचक तथा विस्तारीत सूचक सहित फारम तयार गरिने छ । अनुगमन तथा मुल्यांकन समितिले फारम भरि प्रतिवेदन तयार गर्ने छ । सोही प्रतिवेदनलाई आधारमानी आगमी दिनमा गरिने क्रियाकलापहरू निर्धारण गरिने छ ।

९. पूर्ण सरसफाइ पश्चातको क्रियाकलापहरू:

खुल्ला दिसामुक्त घोषणा पश्चात घोषणालाई दीगो बनाउने र पूर्ण सरसफाइ तथा आनीवानी परिवर्तनको अभियानलाई तीव्रता दिई पूर्ण सरसफाइयुक्त क्षेत्र बनाउनु हो । पूर्ण सरसफाइ तथा आनीवानी परिवर्तन क्षेत्र घोषणा पश्चात पनि सरसफाइ तथा स्वच्छताको अभियान सम्पन्न भएको हुँदैन । तसर्थ पूर्ण सरसफाइलाई दीगोपना र घोषणा गर्दा सूचकको रूपमा नभएको अन्य सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्रियाकलापलाई समेट्दै वातावरण मैत्री सरसफाइ तथा स्वच्छता र अर्ध शहरमुखी विशेषताका सरसफाइ तथा स्वच्छताको अभियानलाई निरन्तरता दिनुपर्छ ।

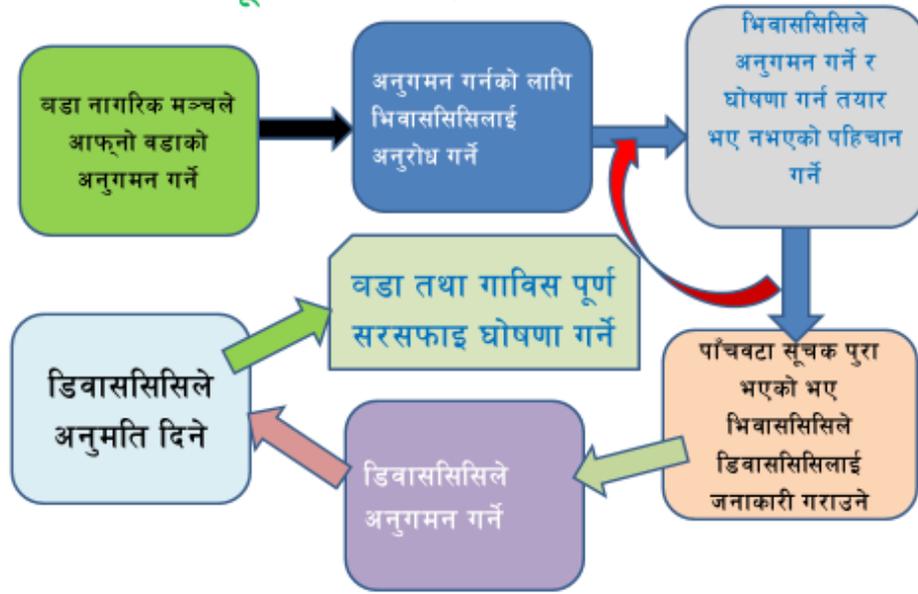
यसको लागि शौचालयको स्तरीकरण तथा प्रयोगकर्ता मैत्री, भान्साको फोहोरवाट आफैले मल वनाउने, प्लाष्टिकलाई छुट्टै जम्मा गरी बिक्री वा निर्धारित स्थलमा जम्मा गर्ने, बैकल्पिक उर्जाको प्रयोग, फोहोर मैला व्यवस्थापन, खानेपानीको मुहान संरक्षण, पानीको गुणस्तर परिक्षण, पोखरीहरूको संरक्षण, प्लाष्टिक भोला निषेध, स्यानिटरी ल्याण्डफिल्ड साइट, स्थानीयस्तरमै सरसफाइ सामाग्रीको व्यवस्थापन, ढलको व्यवस्था, नियमित बजेट र सस्थागत क्रियाकलाप आदि क्रियाकलापहरू अगाडि बढाउने छ ।

पूर्ण सरसफाइको लागि वडा / गाविस तहको कार्ययोजना

क्र. सं.	क्रियाकलाप	मिति/ अवधी	जिम्मेबारी	
			मुख्य	सहयोगी
१	गाविस सचिवसंग भेटघाट गरि VWASHCC को बैठकको मिति निर्धारण गर्ने			
२	VWASHCC को बैठक खुला दिसा मुक्त घोषणा पछिको अवस्थामाथि छलफल			
३	गाविसका सबै घरधुरीहरूको सरसफाइ सम्बन्धी तथ्यांक संकलन			
४	गाविसस्तरीय पूर्ण सरसफाइ सम्बन्धी कार्ययोजना निर्माण तथा जिम्मेबारी बाँडफाँड			
५	वडा नागरिक मंचको बैठक र वडा वास सि सि को जिम्मेबारी सम्बन्धी निर्णय गर्ने			
६	वडा नागरिक मंचलाई अभिमुखिकरण			
७	वडा वास सिसि/ वडा नागरिक मंचको नेतृत्वमा वडा कार्य योजना निर्माण			
८	वडा तहका पूर्ण सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी छलफल तथा अन्तरक्रिया			
९	प्रत्येक महिनाको एक पटक VWASHCC को बैठक			
१०	प्रत्येक महिनाको एक पटक WWASHCC र वडा नागरिक मंचको बैठक			
११	राजनीतिक दल र VWASHCC बीच छलफल र कार्यक्रममा सहयोग गर्ने वातावरण बनाउने			
१२	आमा समूह, वन समूह, स्थानीय लकवहरू, जातीगत तथा सांस्कृतिक संजालहरू संग छलफल तथा अन्तरक्रिया			
१३	विभिन्न माध्यमबाट प्रचार प्रसार तिव्र गर्ने कार्यक्रम निर्धारण गर्ने जस्तै ; सार्वजनिक सूचना टाँस्ने, प्रचार प्रसार बोर्ड राख्ने, माईकिङ गर्ने, विद्यालयस्तरीय - याली आयोजना गर्ने, स्थानीय एफ्. एम्.को परिचालन गर्ने आदि			
१४	प्रत्येक विद्यालयमा संस्थागत वास समिति गठन गर्ने (शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावक सम्मिलित) साथै विद्यालय र विद्यार्थीको घर सम्म को दुरीलाई ध्यानमा राखि कार्य योजना तयार गर्ने			
१५	विद्यालय व्यवस्थापन समिति, अभिभावक, शिक्षक संघ र शिक्षिका, शिक्षक संग अन्तरक्रिया र अभिमुखिकरण तालिम			
१६	महिला सामुदायिक स्वस्थ स्वयंसेविका तथा नागरिक समाज संग अन्तरक्रिया			
१७	प्रत्येक विद्यालयमा विद्यालयस्तरीय बाल लकव गठन तथा परिचालन			
१८	विद्यालयस्तरीय बाल लकव संग अन्तरक्रिया			
१९	गाविसस्तरीय अनुगमन समिति गठन तथा आचारसंहिता निर्माण			
२०	वडास्तरीय अनुगमन समिति गठन तथा आचारसंहिता निर्माण			
२१	गाविसस्तरीय सम्पूर्ण कार्यालयहरूमा सरसफाइ सम्बन्धी प्रचार सामाग्री टाँस्ने			
२२	स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरूद्वारा घरदैलो कार्यक्रम महिनाको एक पटक			
२३	प्रत्येक महिनामा कम्तिमा एक पटक शिक्षक,विद्यार्थी र संचालक समिति द्वारा विद्यालय सेवा क्षेत्रमा घर दैलो कार्यक्रम			
२४	प्रत्येक महिना प्रत्येक वडाले पूर्ण सरसफाइको सूचक कुन कुन घरले पुरा गरे गरेनन् तथ्यांक अध्यावधिक गर्ने			
२५	प्रत्येक महिनामा संकलन गरेको तथ्यांक सार्वजनिक स्थल र गाविसमा टाँस्ने			

२६	प्रत्येक वडा र गाविसको पूर्ण सरसफाइको घोषणा गर्ने मिति उल्लेख गर्ने			
२७	सर्व प्रथम पूर्ण सरसफाइ क्षेत्र घोषणा गर्ने वडा तथा विद्यालयलाई सम्मान र कदर			
२८	सरसफाइ परिचयपत्र वितरण			
२९	पूर्ण सरसफाइ घोषणा पश्चातको बारेमा बैठक बस्ने			

पूर्ण सरसफाइ घोषणा प्रक्रिया



तयार गर्ने:  ज्ञान कौशल प्रशिक्षण प्रतिष्ठान, व्यास-१, TASK Village, दमौली, तनहुँ